

BISTRIŠKI ODMEVI

GLASILO OBČINE ILIRSKA BISTRICA

ILIRSKA BISTRICA II SEPTEMBER 2011 II ŠT. 40 II 5200 IZVODOV II BREZPLAČNO

MALA JUŽINA 2011

**GRAD PREM GOSTIL
PRVO SREČANJE
ČLANOV DRUŠTVA
SLOVENCEV V
PARIZU**

**ZAČETEK GRADNJE
ŠIROKOPASOVNEGA
OMREŽJA**

17. GORSKO HITROTSTNA DIRKA ILIRSKA BISTRICA

Občina Ilirska Bistrica Ilirska Bistrica je 27. in 28. avgusta gostila že 17. mednarodno gorsko hitrostno dirko, ki je tudi letos postregla z vrhunskim avtomobilskim spektaklom in pod Snežnik privabila smetano evropskega gorskohitrostnega dirkanja. Zmago na dirki je slavil Italijan Simone Faggioli (na fotografiji levo), ki je postavil tudi nov rekord proge, domačin Milan Bubnič (na fotografiji zgoraj) pa je bil najhitrejši v razvrstitvi slovenskega državnega prvenstva.

Več na strani 3

UVODNIK

Ilirsko Bistrico so zadnji vikend v avgustu preplavile množice avtomobilskih navdušencev iz vseh koncev Slovenije, pa tudi tujine, ki so si prišli ogledat največji avtomobilski spektakel v Sloveniji, evropsko prvenstvo v gorskohitrostnem dirkanju, na katerega mnogi čakajo celo leto. Letos se je v organizacijo dirke vključila tudi Občina Ilirska Bistrica, ki je dan pred začetkom dirke na Placu pripravila otvoritveno prireditev s predstavitvijo dirkalnikov in voznikov. Tovrstna popestritev poletnega dogajanja v mestu je gotovo dobrodošla, tako za občane kot tudi turiste, ki v teh dneh med vračanjem z dopustov množično prečkajo naše mesto.

Dobrodošla pa je tudi pestra paleta dogodkov, ki se vsak petek odvijajo v prenovljenem atriju Doma na Vidmu. V avgustu smo tako lahko prisluhnili izjemnemu opernemu večeru, se nasmejali ob gledališki predstavi, ali pa si ogledali film oz. risanko za najmlajše. Zelo dober obisk na vseh dogodkih je gotovo znak, da mesto potrebuje tako poživitev. K pestremu avgustovskemu dogajanju pa so pripomogli tudi organizatorji prireditev v spretnostnem jahanju konj na Mlakah pri Mali Bukovici, Male južne na Doljnem Zemonu in društva Slovencev v Parizu, ki so se na gradu Prem zbrali na prvem srečanju slovenskih izseljencev. Več o vsem tem dogajanju si lahko preberete na naslednjih straneh glasila, kjer objavljamo tudi druge zanimive zgodbe in novice. Prijetno branje!

Katja Kirn,
odgovorna urednica

IZ VSEBINE

AKTUALNO	17. gorsko hitrostna dirka Ilirska Bistrica Mala južna 2011	3
	Srečanje članov Društva Slovencev v Parizu	4
INVESTICIJE	Gradnja širokopasovnega omrežja	6
	Rozmanova ulica odslej varnejša	8
OKOLJE IN PROSTOR	Kaj prinaša dopolnjen osnutek OPN?	9
	Toplotna izolacija	10
OBČINSKI ODMEVI	Zdravstvena ustreznost pitne vode iz vodnih sistemov, s katerimi upravljajo krajevne skupnosti	11
	Sofinanciranje diplomskih in podiplomskih del	11
GOSPODARSTVO, KMETIJSKOSTVO IN TURIZEM	Odbor KGZ proti uvedbi davčnih blagajn za kmete	12
	Kmetijska tržnica 2011	13
	Obvestila Obrtno-podjetniške zbornice II. Bistrica	14
	Podjetniški utrip: Trgovina z darili	15
ODMEVI IZ NAŠIH KRAJEV	Tekmovanje v spretnostnem jahanju Mlake 10	17
	Kinolološko društvo vabi	19
	V Jablanici in Vrbici obudili pozabljeno tradicijo	21
	Primorci beremo	24
ŠOLSTVO IN ŠPORT	Tečaji na OE Ljudska Univerza	25
	Vpis v programe Univerze za 3. življenjsko obdobje	26
	Tjaša Rutar dvakratna državna prvakinja	27
	Tenis– turnir posameznikov	28
KULTURA	Poletno dogajanje v atriju doma na Vidmu	31
	Intervju: Tomaž Mahkovic	32
SOCIALNO VARSTVO IN ZDRAVJE	Dom starejših občanov se predstavlja ...	35
	Zdravje za vse	36
NAŠI MLADI IN NAJMLAJŠI	Izlet v Španijo	39
	Adrenalinsko sproščanje	39
NAPOVEDNIK	Prireditve v septembru 2011	40

KOLOFON

Bistriški odmevi - Glasilo Občine Ilirska Bistrica III Izdajatelj: Občina Ilirska Bistrica, Bazoviška cesta 14, 6250 Ilirska Bistrica

Odgovorna urednica: Katja Kirn

Uredniški odbor: Špela Brožič, Vladimir Čeligoj, Dimitrij Grlj, Vojko Mihelj, Mateja Rolih, Marija Štrancar in Tatjana Urbančič

Sedež uredništva: Bazoviška cesta 14, 6250 Ilirska Bistrica III E-naslov: odmevi@ilirsko-bistrica.si III Telefon: 05/71 12 308, 051/341 133

Lektoriranje: Nataša Ujčič (razen posameznik prispevkov) III Grafična zasnova: Nina Urh

Grafično oblikovanje in tisk: Dravska tiskarna d.o.o., Valvasorjeva 38, 2000 Maribor III Naklada: 5.200 izvodov

Glasilo brezplačno prejemajo vsa gospodinjstva v Občini Ilirska Bistrica III Uredništvo si pridružuje pravico krajšanja prispevkov in spremembe naslovov. Prispevkov ne honoriramo. Avtor nepodpisanih prispevkov je odgovorna urednica.

Fotografije: Katja Kirn, Simon Špilar, Petar Nikolić, Rok Smrdelj, Jaka Fidel, Katja Maček, Anja Logar, Anja Lakota in foto arhivi društev, OŠ Knežak, OŠ Antona Žnideršiča in OŠ Dragotina Ketteja III Fotografije na naslovnici: Uroš Modic in Jaka Fidel

17. AVTOMOBILISTIČNI SPEKTAKEL V ILIRSKI BISTRICI

Ilirska Bistrica je 27. in 28. avgusta gostila že 17. mednarodno gorsko hitrostno dirko, ki je tudi letos postregla z vrhunskim avtomobilskim spektaklom in pod Snežnik privabila smetano evropskega gorskohitrostnega dirkanja.

Zmago na dirki je slavil Italijan **Simone Faggioli**, ki je bil najhitrejši v obeh tekmovalnih vožnjah, postavil pa je tudi nov rekord tekmovalne proge (2:00,20). Poleg Faggiolija je bil junak dirke tudi **Aleš Prek**, ki je Sloveniji pripeljal prvi naslov evropskega prvaka v avtomobilističnem športu. Med Slovenci sta bila s formulama 3000 sicer najhitrejša **Vladimir Stankovič**, ki je osvojil končno deseto mesto, in Pivčan **Marjan Smrdelj** le dve mesti za njim. Domačin **Milan Bubnič** je bil najhitrejši v razvrstitvi slovenskega državnega prvenstva, dirko pa je v

skupni razvrstitvi končal na 22. mestu. Nedeljsko dirko je sicer uspešno končalo 115 voznikov in voznic.

Letos se je v izvedbo dirke, ki gotovo pomeni tudi veliko promocijo kraja, aktivno vključila tudi Občina Ilirska Bistrica, ki je letos prvič v sodelovanju z organizatorjem, Avto športno društvo SA-I iz Ljubljane, v petek, 26. avgusta, na Placu pripravila tudi otvoritveno prireditev, na kateri so se predstavili nekateri znani vozniki, kot so Aleš Prek, Milan Bubnič, Marjan Smrdelj in favorit dirke Simone Faggioli. Obiskovalce pa so nagovorili tudi predsednik Zveze za avto šport Slovenije **Anton Anderlič**, direktor dirke **Ferdo Poberžnik** in ilirskobistriški župan **Emil Rojc**. Več foto utrinkov z dirke si lahko ogledate tudi na spletni strani www.ilirska-bistrica.si. III

Številni obiskovalci so na progi spodbujali tudi Bistričana Martina Kruha (levo), za katerega je bil to prvi nastop na dirki, medtem ko je izkušeni Aleš Prek (desno) osvojil prvi naslov evropskega prvaka za Slovenijo (foto Simon Špilar)

Pred nedeljsko dirko je župan Emil Rojc predstavnike mednarodne avtomobilistične zveze FIA gostil na premskem gradu

Obiskovalci prireditve na Placu so si lahko od blizu ogledali nekaj dirkalnikov, med njimi tudi formulo 3000, ki jo je na dirki vozil Marjan Smrdelj, in dirkalnik Aleša Preka

MALA JUŽNA 2011

Krompir v zevnici, za posladek pa štruklji ... kombinacija, ki se ji marsikdo ni mogel upreti

Člani bistrške ribiške družine so pripravili okusen ribji brodet

Tradicionalna stara domača jed - polenta z ocvirki seveda ni manjkala

Kulturno-etnološka prireditev Mala južna, ki jo je letos že 6. zapored pripravilo Kulturno društvo Grad iz Dolnjega Zemona ob finančni podpori Občine Ilirska Bistrica, je v soboto, 20. avgusta, na Dolnji Zemon privabila številne obiskovalce. Ti so lahko izbirali med številnimi okusnimi domačimi jedmi, ki so jih po starih običajih - na odprtem ognju in v starih posodah - pripravila domača društva.

Na prireditvi, ki je namenjena ohranjanju in promociji zdravih tradicionalnih domačih jedi, značilnih za kraje na Bistriškem, ki počasi že izginjajo z naših jedilnikov, je letos sodelovalo enajst društev in skupin: Turistično društvo Ilirska Bistrica, KETŠD Alojz Mihelčič iz Harij, KŠD Koseze, KD Tuščak Bač, Folklorna skupina Gradina, Društvo Studenc iz Gornjega Zemona, Društvo Ahec Jasen, KD Grad Dolnji Zemon, Ribiška družina Ilirska Bistrica, Lovska družina Zemon, Skupina Zelena gasa iz Dolnjega Zemona in KTD Pregarje. Iz kotlov in loncev so vabile jedi, ki so jih pripravili po receptih naših babic, kot so krompir v zevnici, polenta z ocvirki, jota, prežganka, štruklji, ocvrte šnite, ribji brodet, divjačinski golaž in številne druge dobrote.

Obiskovalce je nagovoril tudi župan Emil Rojc, ki je pohvalil Krajevno skupnost in organizatorje in jim zaželel vztrajnosti, da bi se ta tradicionalna prireditev ohranila tudi v bodoče in se še razširila ter pridobila na turističnem pomenu.

Prireditve je spremljal tudi bogat kulturni program, ki so ga sooblikovali pevci iz Dolnjega Zemona in domači glasbeniki, posebno pozornost pa je zbudil nastop opernega solista Marka Kobala. V grajskih prostorih je bila na ogled tudi razstava likovnih del članov Likovnega društva France Pavlovic iz Ilirske Bistrice in razstava kvačkanih izdelkov, ki jo je pripravilo KŠD Koseze. Obiskovalci so prisluhnili tudi predstavitvi šestega ponatisa knjige Nove kuharske bukve, o kateri je spregovoril Vili Gombač. Že v petek pa je v prostorih stare graščine potekala uprizoritev veseloigre Veselo god godujemo v izvedbi članov igralske sekcije KETŠD A. Mihelčič iz Harij.

Organizatorji se za finančno podporo zahvaljujejo sponzorjem prireditve: Plama pur d.d., Zavarovalnica Maribor, Tramper d.o.o., Transporti Samokec d.o.o., Pet-Pak d.o.o., Picerija park-Primc Liljana s.p., Ingra-Metka Iskra s.p., Avto Martičič s.p., Liburnija d.o.o., SIB inštalacije, Frizerski studio Erika, Bar črne njive, IB7 d.o.o. in Mizar-Janez Rojc s.p. III

PRVO SREČANJE ČLANOV DRUŠTVA SLOVENCEV V PARIZU

Premski grad je bil 20. avgusta prizorišče prvega srečanja članov Društva Slovencev v Parizu, ki ga je spremljal bogat kulturni program, posvečen 20-letnici samostojne Slovenije.

Številne rojake, ki so prišli z različnih koncev Slovenije, domačine in goste je uvo doma pozdravila predsednica društva **Ana Vičič**, ki je doma s Prema. Društvo Slovencev v Parizu, ki je edino slovensko društvo v prestolnici Francije, ima svoj sedež v prostorih Slovenskega doma in slovenske katoliške misije, s katero tesno sodeluje že od ustanovitve pred 51 leti. »Že pet desetletij društvo združuje rojake, goji slovensko besedo in vztraja v pariški multikulturni zmedi. Današnje prvo srečanje v domovini naj bo skromno, a dragoceno darilo pariškim Slovencem ob 20-letnici samostojne Slovenije, saj smo številni člani prispevali k njenemu priznanju in prepoznavnosti. Slovenska skupnost in društvo sta bila ambasadorja slovenstva v Parizu in okolici do odprtja prvega slovenskega veleposlaništva,« je dejala Vičičeva in poudarila, da delovanje društva redno finančno podpira Urad za Slovence po svetu.

Rojake in druge goste je na Premu pozdravil tudi župan **Emil Rojc**, ki je povedal, da je ilirskobistriška občina pred kratkim ustanovila Društvo prijateljev Ilirske Bistrice, v katerem želijo povezati rojake, ki živijo izven občine, in jih povabiti na skupna srečanja. »Želim si, da bi se večkrat srečali in si izmenjali bogate izkušnje, ki ste jih dobili v svetu in bi lahko pomagale tudi pri razvoju naše občine. Prireditve, kot je današnja, bi lahko postale stalnica na premskem gradu,« je dejal župan.

Med gosti srečanja je bil tudi **Primož Ilešič** iz Urada RS za Slovence po svetu, zadolžen za Slovence v Franciji, ki je dejal, da se bodo na uradu še naprej trudili, da bi čim bolj olajšali delo slovenskim društvom po svetu.

V kulturnem programu, ki je sledil, je nastopila večina pevcev in glasbenikov, ki so zadnja leta gostovali pri rojakih v Parizu. Tako smo lahko prisluhnili opernemu solistu in baritonistu **Marku Kobalu**, ki ga je na citrah spremljal **Tomaž Plahutnik**, pevski skupini **KD Kraški Šopek** iz Sežane, kantavtorki **Marjetki Popovski**, harmonikarki **Teji Ljubič**, ženskemu pevskemu zboru **Prem** in **pevskemu zboru Društva kmečkih žena**. Srečanje so z branjem poezije obogatili še pesnik in gledališki igralec **Tone Kuntner**, domači pesnik **Jožko Stegu** in pesnica **Mateja Bizjak-Petit**, ki piše poezijo v obeh jezikih in je tudi direktorica Hiše slovenske poezije v Parizu. Po kultur-

nem programu so si gostje ogledali grad Prem, ki jim ga je predstavil kustos **Ivan Simčič**.

Predsednica društva Ana Vičič nam je v prijetnem klepetu zaupala še, da si v društvu prizadevajo, da bi ponovno obudili izhajanje društvenega glasila Korenine. Opažajo namreč, da znanje slovenskega jezika pri mlajši generaciji rojakov v Parizu žal počasi usiha. »Večina otrok iz druge generacije slovenskih izseljencev je še opravljala maturo iz slovenskega jezika na francoskih šolah. Imeli so tudi posebnega lektorja. Sedaj je pouk slovenščine prisoten samo še med elito ljudi, ki svoje otroke učijo slovensko,« je pojasnila Vičičeva, ki ugotavlja, da bodo tudi v društvu, če ga bodo hoteli obdržati, morali poiskati nov način povezovanja mladih generacij.

Ana Vičič se je za pomoč pri organizaciji srečanja zahvalila Občini Ilirska Bistrica, KS Prem, TKŠD Prem in vsem nastopajočim. III

Zahvala

V imenu Društva Slovencev v Parizu in v svojem osebnem imenu se za organizacijo in izvedbo prvega srečanja pariških Slovencev na gradu Prem zahvaljujem: Obični IL. BISTRICA, Kulturno-turističnemu-športnemu društvu Prem, Krajevni skupnosti Prem, Grafiki Bor, Mesnicama Puc in Sedmak, Kmetiji Turn-Franjo Penko, Kmečkemu turizmu Ivankotovi, Trgovini Klebčar, Skupini Lojze Bajc s prijatelji, premski mladini in vsem nastopajočim ter vsem ostalim, ki so kakorkoli prispevali pri izvedbi srečanja.

Ana Stegu Vičič, predsednica DSP

SUMA - UMETNO KOVASTVO
Že več kot 15 let izdelujemo vse vrste kovanih izdelkov

OIC Trnovo
Vilharjeva cesta 47, 6250 Ilirska Bistrica
Po naročilih skonstruiramo, izdelamo,
protikorozijsko zaščitimo in montiramo:
balkonske, stopniščne in vrtno ograje, drsna in krilna vrata z daljinskim upravljanjem...

telefon: +386 (5) 7110 244 (vsak delavnik med 7h in 15h)
fax: +386 (5) 7110 243, e-mail: info@umetnokovastvo.com
www.umetnokovastvo.com

GRADNJA ŠIROKOPASOVNEGA OMREŽJA ELEKTRONSKIH HRPELJE-KOZINA, ILIRSKA BISTRICA, KOMEN IN SEŽANA

Priprava na projekt in začetek izvedbe

Po večletnem čakanju je Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo 9. julija 2010 objavilo razpis za dodelitev evropskih in državnih sredstev za izgradnjo odprtih širokopasovnih omrežij na območjih, kjer komercialni interes za izgradnjo takih omrežij ne obstaja (t.i. območja belih lis) GOŠO 2, na katerega so se lahko prijavile vse lokalne skupnosti, ki so predhodno že izbrale zasebnega partnerja in skupaj z njim pripravile idejni projekt izgradnje omrežja. K prijavi na razpis Ministrstva za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo za pridobitev nepovratnih sredstev za realizacijo projekta so skupaj pristopile občine Hrpelje-Kozina, Ilirska Bistrica, Komen in Sežana, ki so že v letu 2008 objavile javni razpis za izbiro izvajalca in soinvestitorja.

Zaradi spremenjenih pogojev drugega razpisa GOŠO 2 in spremenjenega števila belih lis s strani ministrstva je bilo v letu 2010 potrebno izpeljati dodatne postopke javnih naročil, in sicer postopke s pogajanjem.

Kot najugodnejši ponudnik in ustrezeni zasebni partner je bila izbrana družba FMC, Sistemski integrator, d.o.o. iz Ljubljane, ki je v začetku lanskega leta kot prvi v Sloveniji uspešno zaključil gradnjo podobnega omrežja v občini Komen.

V svoji končni ponudbi je FMC d.o.o. ponudil izgradnjo naj-sodobnejšega optičnega telekomunikacijskega omrežja ter zasebno investicijo v celoten projekt konzorcija štirih občin v višini sedem milijonov evrov.

Drugi del operacije financira Evropska Unija, in sicer iz Evropskega sklada za regionalni razvoj (ESRR). Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa krepitev regionalnih razvojnih potencialov za obdobje 2007 – 2013, 2. razvojne prioritete: Gospodarsko-razvojna infrastruktura, prednostne usmeritve: 2.2. Informacijska družba, v skupni vrednosti 85% od 10,5 milijonov evrov. Republika Slovenija pa bo zagotovila preostalih 15 % javnih sredstev. Občine bodo za čim bolj ekonomično izvedbo projekta brezplačno podelile služnosti na javnih površinah in infrastrukturah v njihovi lasti.

V celotnem projektu zavzema delež sredstev za območje občine Ilirska Bistrica nekaj več kot osem milijonov evrov sredstev brez vključenega davka na dodano vrednost. Podjetje FMC d.o.o. v projekt vlaga zasebna sredstva v višini tri milijone dvesto tisoč evrov, preostanek sredstev v višini štiri milijone osemsto tisoč pa predstavljajo javna sredstva Evropskega sklada za regionalni razvoj in Republike Slovenije. Od celotne vrednosti projekta bo v letu 2011 realiziranih 40 odstotkov javnih sredstev, preostanek pa v letu 2012.

Poudariti je potrebno, da je bil naš skupni projekt visoko ocenjen, saj je na drugem razpisu GOŠO 2 prejel 89,39 od možnih 100 točk.

Obseg projekta

Po idejni zasnovi, na podlagi katere je bil FMC, d.o.o. izbran kot zasebni partner, je predvideno, da bo projekt zajel skupaj

Izkopi trase se bodo izvajali s posebnimi namenskimi stroji ameriške izdelave

3.535 gospodinjstev v občinah Hrpelje-Kozina, Ilirska Bistrica, Komen in Sežana.

Skupna dolžina načrtovane hrbtnične in primarne razvodne trase kableske kanalizacije v okviru projekta znaša približno 340 kilometrov, vanjo pa bodo delavci FMC, d.o.o. in njihovi podizvajalci s posebno tehnologijo vpihovanja kablov v cevi vpihnili več kot 480 kilometrov optičnih kablov ustreznih kapacitet, saj bo na nekaterih delih omrežja v eni cevi hkrati potekalo več optičnih kablov. Potrebno pa bo zgraditi tudi razvode do posameznih upravičenih gospodinjstev v dolžini okrog dodatnih 600 kilometrov, ki bo izvedeno pretežno z uporabo samonosnih zračnih optičnih kablov.

Upravičena območja za gradnjo odprtega širokopasovnega omrežja (t.i. območja belih lis) s pomočjo nepovratnih sredstev je določilo Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo, Direktorat za informacijsko družbo. Predmet sofinanciranja so namreč lahko le tista gospodinjstva in ostali subjekti, katerim širokopasovna infrastruktura doslej ni bila dostopna oz. kjer obstoječa infrastruktura ne omogoča novih širokopasovnih priključkov ter hkrati ne obstaja komercialni interes s strani ponudnikov storitev, da bi takšno omrežje zgradili in ga tržili v lastni režiji.

Glede na velike dimenzije projekta predstavlja projekt gradnje odprtega širokopasovnega omrežja elektronskih komunikacij v štirih južnoprimorskih občinah enega večjih projektov gradnje odprtega širokopasovnega omrežja v Sloveniji doslej, ki se bo gradil na tako velikem območju in v tako kratkem obdobju. Rok izgradnje namreč znaša zgolj 18 mesecev od odobritve sredstev in sklenitve pogodbe med javnim partnerjem

- nosilno občino Sežana ter Ministrstvom za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo. Pogodbeni rok izgradnje omrežja se izteče konec leta 2012.

Potek izvajanja del

Rok za izvedbo projekta, ki znaša 18 mesecev, je začel teči v začetku junija 2011, ko je bila sklenjena pogodba med občinami ter Ministrstvom za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo. V tem času je ekipa projektantov FMC, d.o.o. skupaj z občinskimi koordinatorji temeljito preverila idejno zasnovo, izdelala idejni projekt ter na njegovi podlagi ter z ogledi in preveritvami na terenu končuje izdelavo projekta za izvedbo. Ekipa FMC, d.o.o. so z izvajanjem del na območju vseh štirih občin konzorcija pričele v mesecu juliju. Dela se izvajajo z najsodobnejšo mehanizacijo za izvajanje izkopov za kabelsko kanalizacijo, ki je bila za potrebe projekta GOŠO uvožena iz Združenih držav Amerike. Že izvedeni izkopi v projektu GOŠO 1 so se izkazali za zelo uspešne.

Projekt gradnje, upravljanja in vzdrževanja odprtega širokopasovnega omrežja elektronskih komunikacij v občinah Hrpelje-Kozina, Ilirska Bistrica, Komen in Sežana je partnerski projekt podjetja FMC d.o.o. in štirih občin, ki so kot nosilno občino izbrale občino Sežana.

Predmet partnerstva je v prvi fazi izgradnja sodobnega optičnega kabelskega omrežja, v drugi fazi pa tudi tekoče upravljanje in vzdrževanje omrežja, saj bodo prek njega lahko ponujali storitve vsi zainteresirani ponudniki telekomunikacijskih storitev (npr. T2, Telekom, Amis idr.). V partnerstvu FMC, d.o.o. nastopa tako v vlogi soinvestitorja in izvajalca gradnje tega omrežja kot tudi v vlogi bodočega upravljalca, ki bo to vlogo opravljal še 20 let po izgradnji omrežja in v tem času zagotavljalo čim bolj nemoteno delovanje omrežja.

Končni uporabniki (gospodinjstva oz. poslovni uporabniki) tako ne bodo imeli nikakršnih rednih obveznosti do FMC, d.o.o., saj bodo za storitve plačevali neposredno ponudniku storitev, ki ga bodo izbrali sami.

O omrežju

Širokopasovno omrežje bo zgrajeno v optični izvedbi, v tehnologiji FTTH (Fibre To The Home) GPON, kar pomeni, da bo optični kabel potekal vse od izhodiščne točke, t.i. funkcijske lokacije (kjer se omrežje priklapi na glavno hrbtnično omrežje), do končnega uporabnika (gospodinjstva oz. poslovnega uporabnika). Do vsakega gospodinjstva in do poslovnih uporabnikov bodo na zadnjem delu trase potekala štiri optična vlakna. Omrežje bo odprto, kar pomeni, da bo na voljo vsem zainteresiranim ponudnikom, ki bodo želeli prek njega ponujati storitve, pod enakimi pogoji. Uporabniki/občani se bodo ob priklopu na omrežje lahko sami odločili, katerega ponudnika bodo izbrali, zato bodo imeli na voljo širok nabor storitev in ponudb različnih zainteresiranih operaterjev.

Tako zgrajeno omrežje bo omogočalo hitrosti prenosa podatkov do več Gbit/s, uporabniki pa bodo hitrosti prenosa podatkov izbirali sami. Za hitrost prenosa podatkov se bodo lahko odločali glede na ponudbe in cene ponudnikov storitev.

Omrežje bo poleg širokopasovnega dostopa do interneta zagotavljalo tudi možnost storitev IP telefonije, ki omogoča več telefonskih linij hkrati, ter IP televizije, ki omogoča prenos visokoresolucijskih HD programov, nabor več kot sto različnih televizijskih programov (kar bo odvisno od izbranega ponudnika storitev), video na zahtevo, kar pomeni, da bo uporabnik lahko kadarkoli sam izbral film ali oddajo, ki si jo želi ogledati, ne glede na aktualen televizijski program (v kolikor bo to zagotavljal ponudnik storitev), poslušanje številnih svetovnih radijskih programov in številne druge možnosti.

Širokopasovni dostop do interneta pomeni izjemno hiter prenos podatkov (v obe smeri), s čimer bodo uporabniki lahko brskali po svetovnem spletu, uporabljali številne spletne klepetalnice in foruma, videokonference (pogovor v živo s prenosom zvoka in slike v realnem času), številne e-storitve, ki jih zagotavlja bodisi državna uprava bodisi zasebni sektor, kot npr. e-uprava, e-zdravstvo, e-davki, e-izobraževanje, e-nakupovanje, e-bančništvo, prodaja storitev in blaga prek spleta, storitve za starostnike in ljudi s posebnimi potrebami ter številne druge storitve.

Namen projekta

Namen projekta je s pomočjo finančnih instrumentov regionalne politike EU (Evropskega sklada za regionalni razvoj) in Republike Slovenije prispevati k zmanjševanju gospodarskih in socialnih razlik med regijami znotraj enotnega evropskega prostora ter vzpodbujati njihov uravnotežen in trajnostni razvoj. Odprto širokopasovno omrežje bo v lokalni skupnosti zgrajeno na vseh tistih območjih, kjer širokopasovno omrežje še ni zgrajeno in kjer ni tržnega interesa za gradnjo takega omrežja. Tovrstna območja je določilo Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo, Direktorat za informacijsko družbo, ki se je pred tem posvetoval tudi s ponudniki storitev - operaterji.

Izvedba projekta v občini Ilirska Bistrica

Na območju občine Ilirska Bistrica je predvidenih 1.651 priključkov, in sicer za gospodinjstva, ki po podatkih ministrstva živijo na t.i. belih lisah. Gre za izgradnjo med 148 kilometrov kabelske kanalizacije. Ta bo povečini umeščena ob javni, predvsem cestni infrastrukturi, kjer pa bo iz projektne dokumentacije razvidno drugače, bo potrebno pridobiti služnosti posameznih lastnikov zemljišč. Občina Ilirska Bistrica oziroma njeni pooblaščenici bodo lastnikom posredovala služnostno pogodbo in krili stroške njene overitve.

Upravičenim gospodinjstvom bo v sklopu projekta pripeljan optični kabel do fasade stavbe. Občani bodo morali poskrbeti, da na lastne stroške izvedejo hišno optično inštalacijo. Ne-

zavezujoč seznam možnih usposobljenih izvajalcev bo občanom na voljo na občini in neposredno pri ekipah FMC d.o.o. na terenu.

Gradbena dela so se v občini Ilirska Bistrica pričela konec avgusta z gradnjo trase od Staroda proti Pavlici.

Hrbtenična trasa bo potekala od lokacije občinske stavbe v Ilirski Bistrici v smeri Pregarij, in naprej proti Obrovu v občini Hrpelje Kozina. Od te trase se bosta odcepili trasi v smeri Knežaka in v smeri Podgrada (ta zadnja iz Obrova proti Podgradu), sledijo jim ostale krajevne skupnosti z razvodnimi trasami.

Nekateri oddaljeni kraji bodo v omrežje povezani z visoko zmogljivimi profesionalnimi radijskimi povezavami.

Na območju občine Ilirska Bistrica so določene štiri funkcijske lokacije (t.i. centrale), ki se bodo nahajale:

- v kletnih prostorih stavbe Občine v ilirski Bistrici,
- v javnih prostorih na Knežaku,
- v javnih prostorih v Pregarjah in
- v javnih prostorih v Podgradu.

Izgradnja sodobnega telekomunikacijskega omrežja je za vse sodelujoče občine velika pridobitev. Uspešno sodelovanje med izvajalcem del, Občino Ilirska Bistrica in občani naj bo vodilo za uspešno realizacijo tega dolgoročnega razvojnega projekta.

Dodatne informacije so na voljo pri vodji projekta na Občini Ilirska Bistrica: Boštjan Primc, višji svetovalec, e-naslov: bostjan.primc@ilirska-bistrica.si. III

Operacijo delno financira Evropska unija in sicer iz Evropskega sklada za regionalni razvoj. Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa krepitev regionalnih razvojnih potencialov za obdobje 2007 – 2013, 2. razvojne prioritete: Gospodarsko-razvojna infrastruktura, prednostne usmeritve: 2.2. Informacijska družba.

POTREBUJETE BLISKOVITO HITRO INTERNETNO POVEZAVO?

ŽELITE OBILICO KVALITETNIH TV PROGRAMOV?

ŽELITE CENEJŠE TELEFONIRANJE?

IŠČETE NAJUGODNEJŠI PAKET NA OPTIČNEM OMREŽJU?

Ce ste na katerikoli od zgornjih vprašanj odgovorili pritrdilno, **potem ste na ta pravi poti**, ker resnično potrebujete optični priključek. Občinsko optično omrežje prinaša najsodobnejšo tehnologijo prav v vaš dom. Z izredno veliko pasovno širino ter bliskovito odzivnostjo preko optičnih povezav postane vaš dom del svetovnega spleta - interneta. Imeti doma tako kvaliteto povezavo v svet je nedvomno velika pridobitev. V tehničnem smislu pa je prav optični priključek dolgoročno najboljša izbira za bodočnost vas in vaših otrok.

Več podrobnosti o napredovanju gradnje optičnega omrežja v naši občini lahko spremljate na www.optika-do-doma.si, lahko nas tudi pokličite na telefon: **070 844-522** in z veseljem vam bomo pomagali.

www.optika-do-doma.si

NOVO UREJENA ROZMANOVA ULICA JE VARNEJŠA

V prvi polovici julija so se zaključila dela v okviru rekonstrukcije Rozmanove ulice in Ulice IV. Armije v Ilirski Bistrici, ki so potekala od letošnjega marca. Ulici, ki ju na poti v šolo uporabljajo tudi dijaki bistriške gimnazije in osnovnošolci, sta sedaj tudi varnejši.

Na novo so urejeni enosmerni krak in zgornji del Rozmanove ulice od nekdanje policijske postaje do mostička pri OŠ Antona Žnideršiča ter Ulica IV. Armije. V okviru gradbenih del, ki jih je izvajalo podjetje CPK, d.d., s partnerji (Godina, d.o.o. in Primorje, d.d.), so obnovili vodovodno omrežje, meteorno in fekalno kanalizacijo ter položili vode za kabelsko in telekomunikacijsko omrežje. Cestišče so preplastili z novo asfaltno prevleko, uredili robnike in pločnike ter obnovili javno razsvetljavo. Na novo so urejeni tudi podporni zidovi in obstoječa parkirišča. V Ulici IV. Armije so poleg obstoječega vodovoda postavili tudi večje vodovodne cevi, ki bodo služile kot transportni vod za oskrbo Obale s pitno vodo.

Pri nekdanji policijski postaji so v okviru del odstranili tudi garažo in drvarnice, ki so bile v občinski lasti, uporabljali pa so jih stanovalci bližnjega stanovanjskega bloka. Občina na tem mestu načrtuje postavitev novih drvarnic.

Občina je za omenjena dela odštela dobrih 955.000 evrov, projekt pa je bil izveden v nekoliko manjšem obsegu od prvo-

tno načrtovanih del. Prvotni projekt je namreč predvideval še ureditev odseka Rozmanove ulice do priključka s Podgrajsko cesto in južnega kraka v smeri centra Mikoza, dodatno pa je bil urejen odsek Rozmanove ulice do mostička, ki prej ni bil v načrtu. III

KAJ PRINAŠA DOPOLNJEN OSNUTEK OBČINSKEGA PROSTORSKEGA NAČRTA?

Občina Ilirska Bistrica je 19. avgusta javno razgrnila dopolnjen osnutek občinskega prostorskega načrta, s katerim bo določila izhodišča prostorskega razvoja občine, prostorsko ureditev lokalnega prometa in pogoje umeščanja objektov v prostor.

Občinski prostorski načrt (OPPN), s pripravo katerega je Občina začela leta 2009, bo upošteval vse zakonske obveze, obenem pa bo uresničil tudi pobude občanov in pomembne občinske projekte. Med temi je tudi vzpostavitev mesta kot regionalnega središča. Kot je pojasnila **Maja Burkeljca** iz podjetja V Prostoru, ki je OPN izdelalo, so zato v njem predvidene predvsem širitve območja stanovanjskih površin, in sicer za približno 2000 novih prebivalcev mesta, kar naj bi zadostovalo za nadaljnjih deset let. Zazidalne površine bi povečali predvsem ob glavni cesti proti Šembijam, saj drugod širitve omejujejo okoljevarstvene smernice (zavarovana območja in območja Nature 2000). **Aleksander Jenko** iz podjetja Ipsum, ki je izdelalo okoljsko poročilo za OPN, je pojasnil, da je po priporočilih Nature 2000 dovoljeno poseganje zazidalnih površin v to območje do največ enega odstotka celotne površine posamezne cone znotraj Nature. Pri tem je problematično predvsem to, da ima ilirskobistriška občina že sedaj 1,7 odstotka zazidalnih površin v tej coni, želeli pa bi jih povečati še za 1,9 odstotka, kar bi skupaj pomenilo 3,6 odstotka.

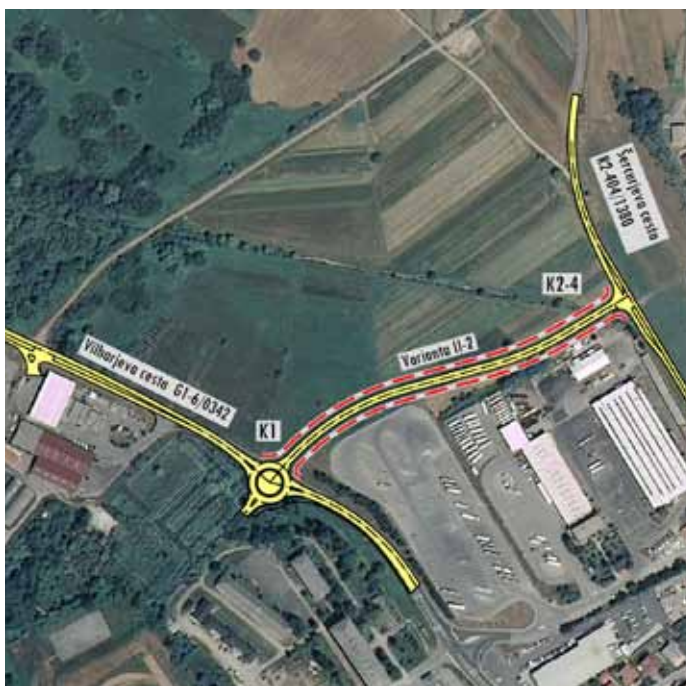
Na področju gospodarstva se razvoj usmerja na območje sedanje industrijske cone Plama, kjer je predvidena širitev cone, in na območje načrtovane gospodarske cone v Jelšanah, kjer pa bodo natančne usmeritve za pridobitev gradbenega dovoljenja znane šele po umestitvi avtoceste. Širitev industrijske cone v Ilirski Bistrici ni predvidena. OPN vključuje tudi območje, ki je po obstoječem prostorskem planu namenjeno za vetrno elektrarno na Volovji rebri, za vse druge potencialne lokacije, kjer bi še bilo možno graditi vetrna polja, pa bo potrebna sprememba OPN, je opozoril župan **Emil Rojc**.

V samem mestu se načrtuje tudi prestavitev dveh cest. Prva bo povezala Vilharjevo in Šerčerjevo cesto od načrtovanega krožišča pri nastajajočem trgovskem centru v Trnovem v bližini bencinske črpalke, mimo Transporta, do navezave na Šerčerjevo cesto v smeri proti Šembijam in bi razbremenila križišče pri Matetu. Drugo cesto, Ilirska Bistrica-Grda draga, ki pelje proti kamnolomu, pa naj bi predstavili vzhodno od Jasena in s tem preusmerili tovorni promet ter razbremenili Jurčičevo ulico. »Občina načrtuje, da bi v svojo last prevzela državno cesto od novega odcepa pri Transportu do krožišča pri Spetiču. Pri Matetu in pri pošti bi prav tako uredili manjši krožišči, kar bi omogočilo lažji prehod prometa skozi mesto in razbremenilo glavno mestno ulico, ki bi jo uredili kot centralno sprehajalno pot,« je pojasnil župan.

OPN zajema tudi načrte, povezane z razvojem turizma, in

sicer vzpostavitev športno-rekreacijskega območja ob akumulacijskih jezerih Mola in Klivnik ter območji Sviščakov in Mašuna, za katera občina pripravlja občinska podrobna prostorska načrta, ki pa bosta ob upoštevanju okoljevarstvenih smernic obsegala bistveno manjšo gradnjo in posege v naravo, od prvotno načrtovanih. Trenutni načrti namreč predvidevajo predvsem obnovo obstoječih objektov. Občina je sicer pripravila celovit projekt turističnega razvoja, v okviru katerega načrtuje vzpostavitev turistične ponudbe na različnih kulturnih in naravnih znamenitostih, kot so območje Dleta, Novokrajska jama, območje Posrtvice, arheološka dediščina ... Tudi ti načrti pa so odvisni od naravovarstvenih omejitev in smernic.

Občina bo v naslednjih mesecih ob upoštevanju pripomb in predlogov javnosti pripravila predlog OPN, ki mora biti usklajen s smernicami nosilcev urejanja prostora. Tako usklajen predlog OPN, ki bo postal podlaga za izdajo gradbenih dovoljenj, naj bi čez približno pol leta obravnaval in z odlokom sprejel občinski svet.

Nova povezovalna cesta med načrtovanim trgovskim centrom v Trnovem (pri Petrolu) in Šerčerjevo cesti bi razbremenila promet skozi mesto

Dopolnjen osnutek OPN bo javno razgrnjen do 30. septembra v avli Doma na Vidmu in na občinski spletni strani. Javnost lahko v tem času poda pripombe in predloge. Javne obravnave bodo potekale 13. septembra ob 16.00 v OŠ Knežak in ob 19.00 v Domu na Vidmu, 14. septembra ob 16.00 v OŠ Pregarje in ob 19.00 v OŠ Kuteževu ter 15. septembra ob 16.00 v OŠ Podgrad in ob 19.00 v OŠ Jelšane.

TOPLOTNA IZOLACIJA

skozi gradbene konstrukcije. S tem vplivamo na zmanjšanje toplotnih izgub, ugodno površinsko temperaturo na notranji površini sten, stropa ali tlaka, hkrati pa skoraj v celoti preprečujemo nastajanje toplotnih mostov in bistveno vplivamo na temperaturno ugodje v prostoru.

Naloga toplotne izolacije je, poleg zmanjšanja toplotnih izgub in posredno stroškov za energijo, zaščita nosilne konstrukcije pred zunanjimi vplivi (dež, spremembe temperatur, sončno sevanje) in njihove posledice (kot so zamakanje konstrukcije, zmrzovanje v notranjosti nosilnih zidov, pregrevanje). Merilo za toplotne izgube skozi element ovoja stavbe je toplotna prehodnost U ($W/m^2 K$), kjer sta toplotna prevodnost toplotno izolacijskega materiala λ (W/mK) in njegova debelina d (m) bistvenega pomena.

Toplotna prevodnost zraka ($\lambda=0,024 W/mK$) je mejnik za merilo učinkovitosti toplotno izolacijskega materiala.

Večina trenutno uporabljenih trdnih izolacijskih materialov na osnovi mineralne ali steklene volne (s toplotno prevodnostjo $\lambda=0,036$ do $0,044 W/mK$) in polistirenov ($\lambda=0,032$ do $0,036 W/mK$) se toplotni prevodnosti zraka ne more niti približati, saj so steklena vlakna oziroma polimerna osnova prevelik toplotni prevodnik, ki služi kot podpora izolacijskemu materialu, v katerem so ujeti zračni mehurčki. So pa ti materiali poceni, zadostno trajni ter učinkoviti za standardno izvedbo izolacije stavbe.

Poleg klasičnih nebiogenih toplotno izolacijskih materialov (kamena volna, polistiren (po domače stripor), perlit, penjeno steklo) imamo na voljo tudi biogene materiale, to so materiali živalskega in rastlinskega izvora (ovčja volna, kokosova vlakna, celulozna vlakna, ržena vlakna, pa še celulozni kosmiči, pluta, bombaž in drugi).

V gradbeništvu se pogosto uporabljajo izolacijske pene na osnovi poliuretana (PUR in PIR), ki imajo zelo dobre toplotno izolacijske lastnosti ($\lambda=0,028$ do $0,036 W/mK$), vendar se najpogosteje uporabljajo kot polnilo v pločevinastih panelih ali sendvičih. Tudi pri toplotnih izolacijah na osnovi fenolnih pen (PF) je bil v zadnjih letih storjen velik korak naprej, saj je dosežena toplotna prevodnost ($\lambda=0,018$ do $0,022 W/mK$). Ob ugodni požarni obstojnosti pa je tu vprašljiva trajnost izolacijskih sposobnosti oziroma plinotesnost, saj so največkrat uporabljeni penilni plini na osnovi CO_2 ali pentana. To pomeni, da se izolacijske sposobnosti v nekaj mesecih ali letih zmanjšajo na raven, ki jo že na začetku ponujajo izolacije na osnovi polistirenov. Tudi plošče iz fenolnih pen se običajno uporabljajo v kovinskih ali aluminijastih folijah kot prej omenjeni paneli ali sendviči (PUR in PIR).

Toplotno izolacijo v stavbah praviloma vgrajujemo na zunanjo stran ovoja, v streho mansardnega stanovanja, na zadnjo ploščo prezračevanega podstrešja, v tlak proti terenu, na stropove neogrevanih prostorov, na primer kleti in garaže.

Osnovni namen pravilno izbrane toplotne izolacije je zmanjšanje toplotnih tokov

Smer razvoja toplotnih izolacij gre torej v smeri toplotne prevodnosti, ki naj bi bila manjša od toplotne prevodnosti zraka. Pričakovane lastnosti novih toplotnih izolacij pa so še trajnost, ekološka sprejemljivost, požarna obstojnost, vložek vgrajene energije pri proizvodnji izolacijskega materiala, in za najširšo uporabo, nizka cena. Novi toplotno izolacijski materiali morajo biti izdelani na osnovi nanopen na osnovi polimerov, nanopen na osnovi aerogela, vakuum, polimernih pen z izolacijskimi plini, paneli z izolacijskim plinom.

Pri presoji razpoložljivih materialov je poleg toplotne prevodnosti pomembno upoštevati še druge kriterije (nekateri so bili že omenjeni), kot so: zvočna izolativnost, požarna varnost, difuzijska prepustnost, tlačna trdnost, stisljivost, trajnost, občutljivost na navlaževanje, vsebnost škodljivih snovi, ekološka neoporečnost proizvodnega postopka, reciklaža, mesto in način vgradnje, cena materiala.

Sklep

Univerzalne toplotne izolacije ni, izbrati je potrebno ustrezno za vsako konstrukcijo posebej. Ne nasedajte »strokovnjakom«, ki ločijo toplotno izolacijo le po barvi ali po kakšnem drugem kriteriju. Pred kratkim so se pojavile na trgu tudi izolacije, ki vpijajo vlago, ti materiali so bili v preteklosti namenjeni za druge namene (ikebane). Toplotna izolacija v konstrukcijah mora biti suha, v nasprotnem primeru se toplotni tok izrazito povečuje, ob tem pa se tudi toplotne izgube povečujejo.

Vidnejši ponudniki toplotno izolacijskih materialov za svoje sisteme podajo pred izvedbo primernost konstrukcijskega sklopa stene, strehe, tal ali stropa z izračunom difuzije vodne pare z vsebnostjo vlage in časom sušenja.

Pri izbiri debeline ni smiselno varčevati, energija za ogrevanje je vsako leto dražja, z ustrezno izolacijo bodo prihranki tudi vsako leto večji. Izračuni konstrukcij, dokazani v laboratorijih in potrjeni v praksi, so pokazali dvoje: da je stena, obložena z mineralno volno, le malenkost bolj paroprepustna kot stena s polistirenom in da prehaja skozi steno na prosto manj kot 5 odstotkov zračne vlage prostora, torej je vpliv toplotne izolacije na paroprepustnost sten minimalen. Z drugimi besedami, ne glede na material toplotne izolacije je treba vlago odvajati iz prostora s prezračevanjem, zato je pri načrtovanju vgradnje toplotne izolacije in pri vgradnji ali zamenjavi oken in vrat potrebno istočasno razmišljati in načrtovati tudi prezračevalni sistem.

Proizvodi naj imajo ustrezna dokazila o kakovosti, kupujte proizvode priznanih proizvajalcev, za neznane proizvode in izvajalce pa zahtevajte referenčno listo. III Miran Penko

Vabimo vas v energetska svetovalno pisarno Ilirska Bistrica na brezplačne, neodvisne in strokovne nasvete, v Dom na Vidmu vsak torek in petek od 17. do 18. ure ali po dogovoru po predhodni najavi na tajništvo občine po telefonu 71 12 300 ali 71 41 361.

Nudimo vam tudi informacije o kreditih in nepovratnih finančnih spodbudah za nove naložbe rabe obnovljivih virov energije in večje energijske učinkovitosti stanovanjskih stavb.

ZDRAVSTVENA USTREZNOST PITNE VODE IZ VODNIH SISTEMOV, S KATERIMI UPRAVLJAJO KRAJEVNE SKUPNOSTI

V občini Ilirska Bistrica je bilo v letu 2010 registriranih sedem lokalnih vodnih virov, ki služijo kot javni vodni vir. To so Vrbovo, Vrbica, Jablanica, Trpčane, Kuteževo, Zabiče in Podgraje. S pitno vodo oskrbujejo prebivalce vasi, kjer se vodni viri nahajajo. V letu 2010 je bila tudi na sistemu Vrbovo in Vrbica vgrajena dezinfekcijska naprava za kontinuirano dezinfekcijo pitne vode. Z obnovo vodovodnega sistema so v letu 2010 pričeli v Trpčanah in Zabičah. Potekala so ureditvena dela tako v okolici kot na vodovodnih objektih. Vsa dela se nadaljujejo tudi v letu 2011. Najslabše pa je stanje na vodovodnem sistemu Podgraje. Notranji nadzor po sistem HACCP ni urejen. Konec leta so pričeli z intenzivnimi pogovori za obnovo vodovodnega sistema. Na vseh sistemih je potekalo spremljanje kakovosti pitne

vode. Mikrobiološke in kemične analize je izvajal Zavod za zdravstveno varstvo Koper. Vsi sistemi razen Vrbice pa so bili tudi vključeni v državni monitoring pitne vode, ki ga zagotavlja Ministrstvo za zdravje.

V spodnji tabeli so prikazani rezultati posameznih analiz za posamezni vodovod v okviru notranjega nadzora in državnega monitoringa.

Iz zgornje tabele je razvidno, da je bila voda iz vseh sistemov občasno zdravstveno neustrezna iz mikrobiološkega vidika. V vseh vzorcih so bile prisotne bakterije iz rodu E.coli, enterokoki in koliformne bakterije. Vsi ti mikroorganizmi spadajo v skupino fekalnih bakterij. To pomeni, da so bile vode onesnažene z iztrebki živalskega oziroma človeškega izvora. Iz vidika ocenje-

VODOVOD	NOTRANJI NADZOR				DRŽAVNI MONITORING			
	Mikrobiološke analize		Fizikalno kemične analize		Mikrobiološke analize		Fizikalno kemične analize	
	ustrezne	Ne ustrezne	ustrezne	Ne ustrezne	ustrezne	Ne ustrezne	ustrezne	Ne ustrezne
VRBOVO	2	2	1	0	1	1	2	0
VRBICA	3	1	1	0	-	-	-	-
JABLANICA	3	1	1	0	1	1	1	1
TRPČANE	2	2	1	0	0	2	2	0
KUTEŽEVO	1	3	1	0	1	1	2	0
ZABIČE	2	2	1	0	1	1	2	0
PODGRAJE	0	4	1	0	0	2	2	0

OBVESTILO O SOFINANCIRANJU DIPLOMSKIH IN PODIPLOMSKIH DEL

Občina Ilirska Bistrica obvešča, da je konec leta 2009 uvedla Pravilnik o sofinanciranju diplomskih in podiplomskih del (Uradne objave Bistriških odmevov št. 13, leto 2, 30.12.2009), na podlagi katerega vsako leto objavi javni razpis, na katerem lahko za občinska sredstva s svojimi diplomskimi in podiplomskimi deli kandidirajo študenti iz ilirskobistriške občine.

V skladu z določili navedenega pravilnika mora biti diplomsko oziroma podiplomsko delo izdelano oziroma zagovor opravljen v pretekle kalendarjem letu od objave javnega razpisa in ocenjeno najmanj z oceno 8, prijavitelj pa ne sme biti štipendist Občine Ilirska Bistrica. Diplomsko oziroma podiplomsko delo mora biti vsebinsko povezano s pospeševanjem razvoja v občini Ilirska Bistrica s poudarkom na razvojnih prioritetah, ki zajema naslednja področja:

- pospeševanje gospodarskega razvoja v občini Ilirska Bistrica,
- urbanizem in prostorsko planiranje,
- človeški viri in socialno okolje v občini Ilirska Bistrica,
- ekologija in varstvo okolja v občini Ilirska Bistrica,
- naravna in kulturna dediščina v občini Ilirska Bistrica

ter ostale za razvoj občine pomembne vsebine.

Študente, ki zaključujejo študij in pripravljajo diplomska in podiplomska dela, pozivamo, da se pri izbiri teme odločijo za eno od naštetih področij in kandidirajo na omenjeni javni razpis, ki se objavi v prvi polovici koledarskega leta.

vanja fizikalno kemičnih parametrov voda ni bila problematična razen v enem primeru, ko je šlo za povečano motnost.

H kakovosti vode veliko pripomoreta urejenost in čistost okolice, kjer se voda zbira, pa tudi higiensko vzdrževanje objektov za zajem vode (zajetje, vodohrani, omrežje).

Poleg tega je potrebno tudi vedeti, da so vse te vode kraškega tipa in jih uvrščamo med površinske vode. To so padavinske vode, ki zelo hitro prehajajo skozi površino in s seboj v vodne izvire prinašajo lastnosti iz zunanjega okolja (temperaturo, lastnosti ozračja in površin ...), zato kot surove vode niso primerne za uporabo v prehrabene namene. Nujno je potrebno uvesti stalno dezinfekcijo vode.

Na vodovodnih sistemih Vrbovo, Vrbica in Kuteževo, v katerih že imajo vgrajeno napravo za stalno dezinfekcijo, je to potrebno le kontinuirano uporabljati, na ostalih sistemih, v kolikor naj bi se jih še uporabljalo za preskrbo s pitno vodo, pa je le-te potrebno čim prej sanirati in urediti ustrezno dezinfekcijo. Na vodovodnih sistemih Vrbovo, Vrbica, Jablanica imajo začasno urejeno povezavo s centralnim vodovodom Ilirska Bistrica. Cevovod, ki povezuje centralni in lokalni vodovod, je slepi cevovod. To pomeni, da voda v njem zastaja tudi po več let. V primeru, da pride do pomanjkanja vode, se ta del ne more izpirati! Potrebno je urediti izpustno mesto, ki bo omogočalo izpiranje v primeru, da pride do pomanjkanja vode iz lokalnega vira in se le-ta mora dopolnjevati iz centralnega vodovoda. III

ODBOR KGZ PROTI UVEDBI DAVČNIH BLAGAJN ZA KMETE

Sredi avgusta je v prostorih Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije (KGZS) potekala redna seja Odbora za razvoj podeželja in dopolnilne dejavnosti pri KGZS. Člani odbora so med drugim obravnavali tudi predlog Zakona o davčnih blagajnah, sprejetju katerega odločno nasprotujejo.

Na podlagi predstavitve in podatkov je bilo ugotovljeno, da bi v primeru sprejetja predloga Zakona o davčnih blagajnah morali davčne blagajne uporabljati vsi nosilci dopolnilnih dejavnosti, ki prejemajo plačila v gotovini. Prav tako bi morali davčne blagajne uporabljati vsi nosilci osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti, za katero se dohodek ugotavlja na podlagi dejanskih prihodkov in dejanskih odhodkov ali dejanskih prihodkov in normiranih odhodkov in so v sistemu DDV-ja, ki prejemajo plačila v gotovini. V letu 2014 bi bilo kar 8.646 zavezancev za uporabo davčnih blagajin iz osnovne kmetijske, osnovne gozdarske in dopolnilnih dejavnosti na kmetiji (17,3 % od vseh predvidenih). To pa ni bil namen tega zakona.

Odbor za razvoj podeželja in dopolnilne dejavnosti pri KGZS odločno nasprotuje nadaljnji obravnavi in sprejetju Zakona o davčnih blagajnah v obstoječi obliki, saj v sklopu opravljanja

osnovne kmetijske, osnovne gozdarske in dopolnilnih dejavnosti na kmetiji ne prevladuje gotovinsko poslovanje. Uvedba davčnih blagajin bi za kmete predstavljala samo velik dodaten strošek in dodatno usposabljanje uporabnikov blagajin. To pa je po mnenju odbora nesprejemljivo. **III Jerica Potočnik**

Kulturno turistično društvo Škant Tatre

Kulturno turistično društvo Škant in ostali soorganizatorji v okviru projekta »Promocija Brkinske sadne ceste« vas vabijo na

2. PRAZNIK BRKINSKEGA JABOLKA,

ki bo na Tatrah 01. in 02. oktobra 2011.

Namen prireditve je promocija Brkinske sadne ceste in njenih ponudnikov, zato smo za vas pripravili vrsto dogajanj, ob katerem boste lahko okusili in kupili brkinske dobrote, se kaj novega naučili ali pa se preprosto zabavali z nami.

Na predvečer praznika, **v petek, 30.09.2011, bo na gradu Prem potekal Brkinski kulinarni večer s Kettejem.** V družbi kulturnikov se bodo z brkinskimi dobrotami predstavili ponudniki tipičnih produktov ter turistične kmetije na Brkinski sadni cesti, ki bodo naslednji dan odprli vrata svojih kmetij za obiskovalce.

Sobota, 01. oktober 2011

- Dan odprtih vrat brkinske sadne ceste – od 10h dalje: na kmetijah odprtih vrat boste lahko okusili tipične brkinske jedi in pijače ter se pozabavali ob različnih aktivnostih, ki bodo pripravljene na začrtani poti. Poleg ponudnikov tipičnih produktov, se bodo predstavili tudi nekateri muzeji in druge zanimivosti. Organiziran bo tudi voden avtobusni prevoz od točke do točke.
- **Kolesarjenje po Brkinski sadni cesti – cel dan:** začrtana kolesarska trasa bo omogočila obisk kmetij odprtih vrat. Začetna točka bo na Tatrah, kjer bo tudi info točka o vsem dogajanju.
- **Strokovno predavanje** na temo Predelava sadja, predavatelj Ivan Kodrič, v vašem domu na Tatrah ob 17.00 h.
- Nastop **Tamburaške skupine Vremščica** na prireditvenem prostoru na Tatrah ob 18.30 h.
- **Kuharska delavnica z Damjanom Babičem** ob 19.30 h na prireditvenem prostoru na Tatrah.

- **Zvečer: Lisjaki, Klapa KAMPANEL, NINA PUŠLAR** – pod šotorom na Tatrah.

Nedelja, 02. oktober 2011

- **Prodaja na stojnicah** od 12.00 h dalje.
- Priprava in prodaja **jabolčnih dobrot** od 12.00 h dalje.
- **Program za otroke** in nagrajevanje najboljših likovnih del.
- **Kulturni program**.
- **Priprava jabolčne pite pod črepnjo.**
- Izbor za **'Naj Brkinski štrudelj'** in podelitev nagrad.
- Povezovalce programa bo **Boštjan Romih**.
- Igrajo: **Polka punce, Iskrice, Zapeljivke in Vesele Štajerke.**

V soboto in nedeljo bodo v vašem domu na Tatrah na ogled razstave likovnih del otrok štirih osnovnih šol, fotografskega kluba Sušec in razstava sadja.

Vsi, ki želite sodelovati v izboru za Naj Brkinski štrudelj, lahko prinesete na ocenjevanje vzorec štrudlja v soboto, 01.10., med 17.00 in 18.30 h, razglasitev rezultatov in podelitev nagrad pa bo v nedeljo, 02.10., med popoldanskim programom.

Za sodelovanje na stojnicah so obvezne predhodne prijave na telefon 070-740-405. Sodelujoči bodo natančne informacije prejeli po pošti!

Podrobne informacije o vsem dogajanju lahko najdete tudi na www.praznikjabolk.si.

Prireditve bo pod šotorom! Srečelov!

Informacije: 070-740-405 ali info@theuncles.si

OBČINA ILIRSKA BISTRICA
vabi na prireditve
KMETIJSKA TRŽNICA 2011
»PRIDELAVA IN PREDELAVA ZELJA«

ki bo potekala 23., 24. in 25. septembra 2011 v Ilirski Bistrici

LOKACIJE PRIREDITVE

- **sejemski del:** na igrišču OŠ Antona Žnideršiča Il.Bistrica
- **strokovni del:** večnamenski prostor OŠ Antona Žnideršiča Il.Bistrica in poseben šotor na igrišču za delavnice namenjene obiskovalcem
- **razstavni del kmetijske mehanizacije:** igrišče OŠ Antona Žnideršiča Il.Bistrica
- **razstavni del živali:** travnik ob kompleksu Žabovica
- **zabavni (večerni) del:** poseben šotor ob kompleksu Žabovica

STROKOVNI DEL

- **četrtek, 22.9.2011** - Okrogla miza na temo »Kaj s pridelavo zelja na Bistriškem?«
- **petek, 23.9. 2011** - Posvet na temo: Ilirska Bistrica med Trstom in Rijeko (razvoj kmetijstva na tem področju glede na vstop Hrvaške v EU in sodelovanje z organizacijami v Italiji) – uradna otvoritev Kmetijske tržnice – minister za kmetijstvo Dejan Židan z vabljenimi gosti iz MKGP, KGZ, SKZ iz Trsta in partnerji iz Hrvaške.
- **sobota, 24.9.2011** - Predavanje na temo Pridelava zelja (Kmetijski inštitut Slovenije)
- **sobota in nedelja, 24. in 25.9.2011** - Razstava zelja, prikaz predelave zelja (najmanj 2x dnevno)
- **sobota, 24.9.2011** - Razstava Brgujskega kupusa, običaji in navade – gosti iz občine Matulji – Brgud
- **sobota in nedelja, 24. in 25.9.2011** - Delavnica »Jedi iz zelja«
- **nedelja, 25.9.2011** - Tekmovanje v pripravi jedi krompir v zevnici
- **nedelja, 25.9.2011** - Ocenjevanje žganj in likerjev – razglasitev rezultatov in vodena degustacija ocenjevanih vzorcev

SEJEMSKI DEL

- sejemske stojnice v okviru LAS in ostala sejemska ponudba (sobota in nedelja)

- zeliščarski kot (izvedba določenih delavnic za obiskovalce na stojnicah)

RAZSTAVA KMETIJSKE MEHANIZACIJE

- poudarek za strojih za predelavo zelja
- razstava nove kmetijske mehanizacije
- razstava stare kmetijske mehanizacije – oldtimerjev

RAZSTAVA ŽIVALI

- živine, konjev, drobnice in malih živali

KULTURNI PROGRAM (na osrednjem prizorišču)

sodelovanje folklorne skupine iz Žejan (Hrvaška) – predstavitve njihovih običajev
sodelovanje domačih kulturnih društev in ljudskih pevcev
otroški program – glasba, delavnice, animacija

GOSTINSKA PONUDBA (na osrednjem prizorišču)

- vol na ražnju
- jagnje na ražnju
- ponudba jedi iz zelja
- domača osmica (vinska klet MARTISA) s ponudbo vina, suhomesnatih izdelkov, sira

ZABAVNI VEČERNI PROGRAM (v šotoru na Žabovici)

- petek zvečer: Mambo kings
- sobota zvečer: Koktejlsi

Pri prireditvi sodelujejo LAS Društvo za razvoj podeželja med Snežnikom in Nanosom, KGZS Zavod Nova Gorica, kmetijska društva in organizacije, kulturna društva iz občine Ilirska Bistrica, kulturna društva iz občine Matulji (Hrvaška).

K sodelovanju na sejmu kot razstavljalci in prodajalci še vedno zbiramo prijave interesentov s področja kmetijstva, podjetništva in obrti. Za informacije pokličite 031 339 789 (Aleš Zidar).

Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje

**Društvo
za razvoj podeželja
med Snežnikom
in Nanosom**

BOGATA LETINA REPE IN ZELJA

O pridnih in neumornih ljudeh ali »reparjih«, kot jim pravijo na Bistriškem, pojejo še ptice na vejah. Kljub vsemu pa se najde kakšen, ki si zasluži še posebno pozornost in spoštovanje. Izmed znanih »reparjev« tokrat izpostavljamo delovni par Vinka in Miro Primc z Velike Bukovice 14, ki obdelujeta 20 hektarov zemljišča.

Poleg živinoreje (krave molznice) je njuna dodatna kmetijska dejavnost, za katero imata certifikat, pridelava okusne repe in različnih vrste zelja. Letos so na Žabovci ob spodnjem toku reke Reke posadili 20.000 sadik zelja vrste Almanah, Krautman, Varaždinac ... Da pa je vse narejeno ob času, jim večkrat na pomoč priskočijo sosede, največkrat pa sorodniki, ki za zahvalo dobijo okusno zelje.

»Kmetovanje je mučno in naporno delo, ki pa ga mora nekdo opravljati. Naše delo je v večini primerov nagrajeno takrat, ko letino poberejo in plasiramo na zahtevno tržišče Slovenije. Pričakujemo, da bomo letos pridelali od 60.000 do 80.000 kilogramov svežega zelja, iz katerega pridobimo od 35.000 do 40.000 kg kislega zelja. Tržišču lahko ponudimo tudi repo, in sicer od 5.000 do 8.000 kg. Naš kakovosten pridelek ponujamo na trgu v Kopru, Izoli, Piranu in Portorožu, dobršen del

gre tudi na Goriško in v Ljubljano. Gurmani pa po kakovostno blago pridejo tudi na naš dom,« pove Vinko Primc. **III Petar Nikolić**

Vinko Primc med številnimi zeljnatimi glavami na Žabovci

OBVESTILA OBMOČNE OBRTNO-PODJETNIŠKE ZBORNICE

Individualne učne pogodbe

V septembru se začne novo šolsko leto, zato najbrž ne bo odveč, če opozorimo na nekaj pomembnih dejstev pri sklepanju učnih pogodb.

Delodajalci, ki imate namen izobraževati dijake pri praktičnem usposabljanju z delom, lahko sklenete individualno ali kolektivno učno pogodbo. Pogoji za praktično usposabljanje z delom oz. sklenitev pogodbe je, da imate predhodno verificirano obratovalnico. Glede na to, da so obveznosti delodajalcev do dijakov, ki izhajajo iz citiranih pogodb enake, svetujemo, da sklepate individualne učne pogodbe, saj delodajalci s sklenjeno individualno učno pogodbo vsako leto prejmejo nadomestila za izvajanje praktičnega usposabljanja z delom. Prav tako lahko delodajalci konkurirajo na sredstva, ki so namenjena za stroške, vezane na nagrade dijakov in plače mentorjev, ko je dijak v zaključnem tretjem letniku izobraževanja. Omenjena sredstva so predmet javnega razpisa, ki ga vsako leto razpiše Javni sklad RS za razvoj kadrov in štipendije. Eden izmed razpisnih pogojev pa je, da ima delodajalec z dijakom sklenjeno učno pogodbo za čas izobraževanja. Javni razpis za sofinanciranje kadrovskih štipendij je že objavljen in si ga lahko ogledate na <http://www.sklad-kadri.si/si/razpisi-in-objave/razpis/n/neposredno-sofinanciranje-kadrovskih-stipendij-delodajalcem-114-jr/>.

Individualne učne pogodbe morajo biti sklenjene in poslane na registracijo v Ljubljano, na Obrtno-podjetniško zbornico

Slovenije in sicer najkasneje do 30.9.2011. V kolikor potrebujete individualno učno pogodbo v tiskani obliki, vam jo na željo lahko posredujemo.

Če razmišljate o samozaposlitvi ...

... bo za vas dobrodošla informacija, da se bodo začele ponovno izvajati dejavnosti Spodbujanja samozaposlovanja, program Pomoč pri samozaposlitvi. Pogoji za brezposelne osebe, ki prejmejo subvencijo, se niso spremenili, z izjemo, da je potrebno po novem ohraniti samozaposlitev najmanj dve leti. **III Območna obrtno-podjetniška zbornica Ilirska Bistrica**

KAS
NEPREMIČNINE
Katja Štemberger s.p.
GSM: 041 434 005

POSREDOVANJE V PROMETU Z NEPREMIČNINAMI

PRODAJATE ALI ODDAJATE STANOVANJE, HIŠO,
POSLOVNI PROSTOR ALI ZEMLJIŠČE?
IŠČETE NOV DOM?
IMATE NEUREJENO ZEMLJIŠKOKNJIŽNO STANJE?

BAZOVIŠKA CESTA 15, ILIRSKA BISTRICA
041 434 005

PODJETNIŠKI UTRIP: TRGOVINA Z DARILI

Prvi koraki na samostojni poslovni poti

Danes dobiti službo za nedoločen čas v naši prelepi dolinici? Pobožne želje. Stalno službo sem iskala tudi v drugih občinah, ampak danes služba za nedoločen čas očitno postaja mit. Je pa res, da sem kar zavedna lokal-patriotka in moj tihi, skriti cilj je vedno bil, da bi nekega dne pa le mogoče vodila svoj posel v moji Bistrici. No in očitno je nekaj hotelo, da se je po letih služb za nekaj mesecev, letih negotovosti, službenih in tistih osebnih, končno tudi meni posveti luč tam nekje. Ja, vem, da se bo slišalo kot najstarejši možen kliše, ampak v mojem primeru se je zgodilo točno to: bila sem ob pravem času na pravem mestu.

Prav gotovo so take priložnosti dandanes redke, zato sem se že od samega začetka zavedala, da je to prelomni trenutek mojega življenja. S končano gimnazijo dela nisem dobila nikjer, če pa že, le za določen čas. Imela sem pa nekaj, česar se takrat sploh nisem zavedala in kar se je kasneje izkazalo za prelomno. Med enim od takih del za določen čas me je v eni od bistriških trgovinic pri prodaji popolnoma slučajno opazil moj današnji poslovni partner. Od takrat nimam pred njihovi podjetjem več miru, v dobrem smislu, seveda. In čeprav mi je mož vedno govoril, da imam tisto nekaj, mi je to moralo reči še kar nekaj prekaljenih trgovcev, preden sem tudi sama začela verjeti vase in se počutiti dovolj močna za ustanovitev svojega podjetja.

Podjetje Panap d.o.o. iz Ptuja je močno, zelo profesionalno trgovsko podjetje, zato mi je tudi njihovo zaupanje dalo potrditev, da sem na dobri poti. Na začetku smo se dogovarjali o različnih oblikah sodelovanja. Od moje zaposlitve kot komercialistke do prevzema trgovine v Pivki. To zadnje smo tudi izpeljali v obliki franšiznega sodelovanja, ki se je zaenkrat izkazalo za resnično zmagovalno situacijo. Smo pa trgovino le mesec dni kasneje zaradi občutno nižje najemnine in nekoliko močnejšega trga preselili v II. Bistrico v TPC Mikoza. Moram poudariti, da je podjetje, s katerim sodelujem, zelo profesionalno in zato tudi ne čudi dejstvo, da je vodilno na svojem področju. Podjetje Panap ima petnajst maloprodaj po celi Sloveniji, le na Primorskem smo zaenkrat še slabše zastopani. Smo pa odločeni, da to spremenimo, ker smo mnjenja, da je vsako krizno obdobje hkrati tudi nova priložnost. Kar pa ni nič novega, le dokler se zavedaš svojih omejitev in dokler se hitro prilagajaš tržišču. In prav v takšnih negotovih časih je sodelovanje preko franšize zanimivo za mlade podjetnike.

Tudi darila za moške

Mene je na tej poti spremljala tudi sreča, saj je v teh časih dobiti tako zanesljivega poslovnega partnerja prej znanstvena fantastika. Podjetje, s katerim sodelujem, sestavljajo izkušeni trgovci, ki vedo kako se stvari streže. Na področju trgovine z darili so že dolga leta eno vodilnih podjetij z močnim, strokovno usposobljenim kadrom, inovativnimi aranžerji z vedno novimi trendi, nabavnim oddelkom, ki skrbi, da se na policah Hiše daril vedno nahajajo izvirni izdelki, ki ne pustijo ravnodušnega nikogar. Program obsega vse, od unikatnih izdelkov do kristalnih kozarcev za klasična darila. Velik poudarek je tudi na malih presenečenjih za obletnice, na darilih s humorjem, skratka, na malce drugačnih darilih. V trgovini pa najdete tudi klasičen program z Walther glass kristalom na čelu, ogromno izbiro keramike, vaz, lesenih izdelkov in večnega problema, ki pri nas to več ni, moških daril. Ker se zavedamo, kako zahtevni so naši moški, imamo tudi zanje vedno kakšno žgečkljivo pozornost.

Zavedam se, da sem se lotila velikega zalogaja, ampak ker zaupam v svoje trgovske in komercialne sposobnosti, vem, da sem »obsojena na uspeh«. Udeležila sem se tudi usposabljanj za nove podjetnike preko zavoda za zaposlovanje v Kopru. In čeprav naj bi dobili nekakšne subvencije, mi je to usposabljanje dalo nekaj drugega, meni zelo pomembnega. Dobila sem še tisto zadnje čustveno potrdilo, tisto piko na i, da sem pripravljena. Da sem dobila priložnost, ki ne pride mimo kar tako. In zaenkrat sem na dobri poti.

Menim namreč, da se mora vsak podjetnik ves čas zavedati zmogljivosti poslovnega okolja, v katerem deluje, kajti veliki apetiti po hitrem zaslužku so našo civilizacijo pripeljali v stanje, kakršno je danes. Še posebej se to pozna na mojem področju, trgovini z darili. Ker darilo ni nikomur nujno za preživetje, se moj trud za vsako stranko nikoli ne preneha. Kajti edino tako lahko trgovina, kot je moja, preživi.

Vljudno vas torej vabim v Hišo daril v TPC Mikoza. Verjamem, da ne boste odšli praznih rok. III Natalija Žele

MLADINSKI GORNIŠKI TABOR PD SNEŽNIK LETOS V ČEZSOČI

Planinsko društvo Snežnik Ilirska Bistrica je prvi teden v avgustu organiziralo že dvanajsti Mladinski gorniški tabor, ki je letos potekal pri vasi Čezsoča v Občini Bovec na idilični, travnati parceli, kjer v bližini teče smaragdno obarvana reka Soča.

Organizacijske niti je letos prvič prevzel **Domen Strle**, ki je skupaj z ostalimi člani vodstva zelo uspešno izpeljal celoten program, prilagojen raznolikemu vremenu. Glede na starost in planinske kompetence je bilo osnovanih pet skupin, v katere je bilo razdeljenih nekaj čez štirideset udeležencev.

Taborno infrastrukturo, v kateri so prebivali, ima v lasti sedem slovenskih planinskih društev, ki so povezana v neformalno zvezo *Tabor prijateljskih društev*, ki vsako leto v poletnih mesecih za sedem tednov rezervira taborno zemljišče, na katerem vsako planinsko društvo gostuje en teden.

Planinske ture, ki so bile temeljna dejavnost tabora, so letos potekale po znamenitih bovških vršcih, na katerih so raztreseni ostanki prve svetovne vojne in vanje so tudi vkopane še vedno ohranjene kaverne, ki lahko v primeru slabega vremena mimoidočemu planincu ponudijo zavetje in možnost bivaki-

ranja. Med dvatisočaki so obiskali Rombon, ki je prepleten z največ umetno narejenimi rovi v Sloveniji. Poleg tega so osvojili Javoršek, sto šest metrov visok slap Boka, ki velja za najbolj vodnat slap v Sloveniji in Kota 1313, kjer je, zaradi razgleda nad celotno bovško kotlino, nekoč stala avstro-ogrsko topniške opazovalnica.

Za udeležence je bila izpeljana planinska orientacija, igre brez meja, imenovane »taborjada«, svoje plezalne veščine pa so preizkusili na »plezalnem vrtcu«, kjer so

potekale celodnevne delavnice v prostem plezanju, spuščanju po vrvi, poleg tega so se spopadli s poligonom, ki je primer zelo zahtevne slovenske gorniške poti.

Dotaknili so se tudi prve pomoči, planinskih vozlov, pravilnega prečenja reke, načrtovanja ture ter ostalih planinskih vsebin, ki jih predvideva program planinske šole, nenazadnje pa so se osvežili v ledeno hladni Soči in tako preživeli čudovit teden v naravi, ki se bo naslednje leto na drugi lokaciji tudi ponovil. **III Rok Smrdelj**

Na letošnjem planinskem gornškem taboru je bilo prijavljenih več kot štirideset udeležencev

NEPREMAGLJIVE BISTRIŠKE GASILKE

14. tradicionalnega srečanja članic prostovoljnih gasilskih društev, ki ga organizira Prostovoljno gasilsko društvo Laze - Jakovica so se iz bistriške Gasilske zveze udeležile ekipa članic PGD Ilirska Bistrica in mešana ekipa PGD Podgora Podgraje, Vrbova in Ilirske Bistrice. Na srečanju članice ne obujajo le spominov na pretekla srečanja in izmenjujejo gasilske novosti v matičnih društvih, ampak se pomerijo tudi v gasilskih veščinah, ki zajemajo taktično vajo s hidrantom, vajo raznoterosti, preizkus znanja vezanja različnih vozlov in pisanja preventivnih testov. V zelo močni konkurenci 28 ekip je v svoji kategoriji mešana ekipa dosegla 10. mesto, ekipa bistriških gasilk, ki se že od začetka udeležuje tega tekmovanja, pa – po pričakovanju – prvo mesto. V matično društvo so poleg pokala za prvo mesto prinesle že drugi prehodni pokal. Iskrene čestitke! **III Janko Slavec**

TEKMOVANJE V SPRETNOSTNEM JAHANJU-MLAKE 2011

Drugo avgustovsko soboto je na Mali Bukovici pri Ilirski Bistrici potekalo tradicionalno, letos že četrto tekmovanje v spretnostnem jahanju Mlake 2011, ki ga je v sodelovanju s številnimi donatorji in zunanjimi sodelavci organiziralo Društvo rejcev hladnokrvnih konj Furman.

Začetki segajo v leto 2008, ko sta veterinarja **Maja** in **Ivan Amon** prvič organizirala tekmovanje v spretnostnem jahanju, ki je, zaradi zainteresiranosti tekmovalcev in občinstva, postal pomemben vsakoletni vaški dogodek. Nato je organizacijsko taktirko prevzel bukovški podmladek, ki so ga letos sestavljali **Jan Mikuletič**, **Aleš Batista** in **Matej Lakota**. »Mlake so perspektivna prireditve, za katero je treba delati. K njeni izvedbi je pripomogla celotna vas,« je poudaril Mikuletič.

Na tekmovanju, ki se imenuje po idilični travnati pokrajini na Mali Bukovici, kjer se dogodek odvija, je letos sodelovalo osemnajst konjev. Tekmovalci, večinoma doma iz bistriške občine, so se preizkusili na dveh paralelnih progah, ki sta bili sestavljeni iz osmih ovir. Vse zbrane je na tekmovanju pozdravil bistriški župan **Emil Rojc**, saj je prireditve finančno podprla tudi Občina Ilirska Bistrica. Tekmovanje se je pričelo v popoldanskih urah, nato pa je sledil finale, v katerem so se najboljši tekmovalci pomerili

Dejan Strgar se je skupaj z osemletno anglo-arabsko kobilo *Ajšo* najbolje spopadel z ovirami

za denarne nagrade. Primat najboljšega spretnostnega jahača je letos osvojil **Dejan Strgar** iz Banjščic pri Novi Gorici, ki je na tekmovanje prišel z dvema konjema; osemletna anglo-arabska kobila *Ajša* mu je prinesla prvo mesto, z žrebcom *Peđom* pa je osvojil tretjega. Na drugo mesto je skupaj z arabsko kobilo *Racido* prihajala **Barbara Jolič**.

Med odmorom, ko je potekala pogoštev z golažem in pasuljem, se je pet ekip pomerilo v vleki vrvi, najmočnejša med njimi pa je za nagrado prejela pršut. Poleg tega so obiskovalci ugotavljali težo pršuta in posameznik z najboljšim

približkom je bil z njim tudi nagrajen. Bogat program, ki ga je vodil **Marjan Mikuletič**, je v vzdušju sončnega popoldneva glasbeno obarval lokalni ansambel Snežnik.

Organizatorji so za obiskovalce izdali lično oblikovano zloženko, v kateri so se dotaknili koncepta prireditve ter povzeli nekaj relevantnih dejstev o zgodovini konjev in vprežnih vozov na Mali Bukovici. Razglasitev rezultatov in nagrad je potekala v večernih urah, prijeten dogodek, ki bo drugo leto že peti zapored, se je v poznih urah zaključil z ritmi ansambla Osminka. **III Rok Smrdelj**

Najmlajši tekmovalec, domačin Mark Lakota, se je na tekmovanju izvrstno odrezal

SREČANJE LETNIKA 1951

Srečanje letnika 1951 bo v Gostilni »POTOK«, v Dolenjskem potoku, v soboto, 17. 9. 2011, s pričetkom ob 19. uri.

Potrditve vaše udeležbe je plačilo rezervacije, ki jo plačate v Turistični agenciji OAZA, d. o. o., v Ilirski Bistrici, Bazoviška cesta 32 (center Mikoza), vsak delovni dan do 8. 9. 2011. Dodatne informacije lahko dobite, če pokličete na mobilni telefon s številkami: 040/609 744, 051/349 503 ali 041/682 567. Veselimo se srečanja in vaše družbe. **III Organizacijski odbor**

MAŠUN JIH JE GOSTIL

Prijetno je bilo na s soncem obsijanem Mašunu, sredi gozdov, ki so nudili prijetno senco in blažili vročino lepega avgustovskega popoldneva, ko so se že tradicionalno zbrali upokojenci iz Izole, Ilirske Bistrice in pevci iz Domja v sosednji Italiji.

Srečanja, ki jih že kaki dve desetletji organizirajo bistrski upokojenci, so namenjena druženju, kulturnim užitek, zabavi, novim spoznanjem, letošnje pa je bilo posvečeno tudi dvajseti obletnici osamosvojitve, kot je poudaril predsednik društva Franc Gombač, po imenitno zapeti pesmi Nocoj se mi je sanjalo, ki so jo zapeli pevci MePZ A. Šuligoj DU II. Bistrica in njegovi interpretaciji Cankarjeve pesmi o domovini, iz znanega Kurenta. Kot povezovalac programa je pozdravil zbrane udeležence in goste ter povabil predsednico ZDUS dr. Matejo Kožuh Novak, da jim spregovori.

Predsednica je v svojem znanem slogu orisala položaj v naši družbi in se dotaknila vprašanj, ki zadevajo starejšo generacijo, zlasti tistih, ki se nanašajo na razumevanje mlajših politikov naše problematike. Še smo sposobni, še lah-

ko veliko doprinesemo k blaginji naše dežele, a potruditi se moramo tudi sami, če drugače ne, pa z neprestanim opominjanjem odgovornih, zlasti poslancev, o težavah in nepravilnostih, je poudarila Kožuhova.

Prisotnim je spregovoril tudi Marjan Pavlič, predsednik PZDU za Južno Primorsko in opomnil na nekatere težave pri organiziranju Festivala za tretje življenjsko obdobje.

Preostanek uradnega dela je zapolnila ljudska pesem pod geslom »Nocoj se mi je sanjalo...«. Poleg bistrškega

zbor, ki ga vodi Anamarija Surina, so zapeli še pevke ŽePZ Sinji galeb DU Izola po vodstvom Lidije Kotnik in MoPZ Fran Venturini od Domja, njihov pevovodja Ivan Tavčar pa je dirigiral vsem pevkam in pevcem, ki so se jim pridružili tudi ostali udeleženci srečanja, zaključno ljudsko »Snoč' pa dav' je slan'ca padla«.

V večerne ure se je razpotegnilo prijetno druženje s plesom. V snežniških gozdovih glasba ansambla Snežnik pritegne slehernika k plesu.

Lepo jim je bilo. **III F. G.**

SREČANJE ROŽMANOVIH

V teh časih, ko že skoraj nimamo časa za sorodstvene obiske in druženja, smo se potomci Rožmanovih iz Trpčan odločili, da se vsako leto dobimo na pikniku. Tako bomo ostali povezani in se vsaj enkrat na leto srečali vsi na enem mestu. Ponosni na svoje prednike smo se letos srečali in se povsneli že 5. leto. To smo si šteli v veliko čast in se sestali še v večjem številu kot ponavadi. V teh petih letih se je v številni družini Rožmanovih marsikaj spremenilo in vsako leto se sorodstvo poveča še za kakšnega novega člana.

Rožmanovi so potomci mame Marije Škofove in očeta Antona Vrbačovega, ki so se jima v zakonu rodile tri hčerke in sin, ti pa so skupno „pridelali“ 11 sinov in hčera, ki so ravno tako poskrbeli za lepo število naslednikov.

Vsako leto se z veseljem udeležimo tega srečanja, se povsnelimo, sprostim ob šaljivih igrah in vedno bolj pomembnem balinanju, ki na našem pikniku predsta-

vlja prav posebne vrste igro. Ob tej igri je še posebno veselo, nasmejimo se, večkrat tudi do solz, saj imamo v svojih vrstah profesionalce in pa amaterje, ki

se s to igro srečajo le na našem pikniku. Druženje zaključimo s skupinsko fotografijo in obljubo vseh, da se čez leto dni zopet srečamo. **III Nataša Frank**

VABILO KINOLOŠKEGA DRUŠTVA

Dopusti se iztekajo, poletna vročina pa še kar ne popusti. Upam, da bo v septembru, ko začnemo z našimi aktivnostmi, vročina popustila in omogočila lažje dihanje predvsem našim štirinožnim spremljevalcem.

Konec meseca junija smo zaključili spomladanske tečaje vzgoje in šolanja psov. Tečajev se je udeležilo 23 psov z njihovimi vodniki, ki so znanje nabirali v treh skupinah. Spomladansko sezono smo zaključili s tradicionalnim druženjem na našem vadbišču. Srečanje je potekalo v prijetnem in sproščenem klepetu in igri psov. Poskrbljeno je bilo tudi za pijačo in prigrizek. Pa tudi harmonika je zai-grala.

Tudi v jesenskem obdobju bomo v Kinološkem društvu organizirali tečaj vzgoje in šolanja psov. **Jesenski tečaj se bo pričel v nedeljo, 4. 9. 2011 ob 9.00 uri na vadbišču na Črnih njivah.** Tudi v pasjem svetu velja, da »kar se Janezek nauči to Janez zna«. Pri psu je izredno pomembno prvo leto njegovega življanja. Večina psov v tem letu preživi svoje mladostniško obdobje in praviloma po enem letu dozori v odraslega psa (z izjemo velikih pasem, ki dozori nekoliko kasneje). V tem obdobju odraščanja

so psi izredno dovzetni za učenje. Tukaj se nam ponuja priložnost, da psa vzgojimo na pravi način, z veliko motivacije in brez nepotrebne prisile. Tako dobimo samozavestnega psa, ki bo vodljiv in ne bo moteč za okolico. Lahko pa zaradi napačne vzgoje ali tudi nevzgoje, postane težko obvladljiv ali celo agresiven do lastnika in članov družine. Pri starejšem psu je napake, ki so nastale pri vzgoji v mladostniški dobi, težko ali celo nemo-

goče odpraviti. Zato vabimo predvsem lastnike mladih psov, da se nam pridružijo, dobrodošli pa ste tudi tisti, ki ste že obiskovali tečaje in želite nadgraditi svoje znanje.

Na prvi sestanek pridite brez psov, ker bo srečanje informativne narave. Vse informacije o poteku šolanja, vpisu in pogojih lahko dobite na tel. številki (041)714-386. **III Marko Šenkinc**

HVALA, DOKTOR!

Čas počitnic, čas dopustov. Tudi v zdravstvu je tako. Da le ne bi v času, ko ima moj osebni zdravnik dopust, zbolel/a. To je želja mnogih izmed nas. Žal se ta želja včasih ne izpolni.

Že par dni sem čutila topo bolečino sedmic. Ta bolečina se je stopnjevala. V soboto, 23. julija, sem oklevala, ali naj obiščem zobozdravnika, ali naj še potrpim. Vedela sem, da je naslednji dan nedelja in da je zobozdravnik, ki ga večkrat obiščem v Postojni, na dopustu. Kaj sedaj? Že pred nekaj meseci sem slišala za izredno dobrega zobozdravnika v Ilirski Bistrici. Doktor Efremov Simeon naj bi to bil. Vzamem Bistriške odmeve in kot nalašč – dotični zobozdravnik je ravno ta dan delal po razporedu.

Čez dobro uro že sedim v čakalnici in se pridružim dvema čakajočima. Asistent me prijazno ogovori. Povem mu vzrok mojega obiska. Še nekaj časa počakam in že vstopim v ordinacijo. Prijazen sprejem. Doktorju povem, kar je potrebno in se nekako skušam opravičiti, da sem prišla kljub temu, da nimam groznih bolečin. »Zato pa smo tukaj, gospa. le prav, da ste prišla,« mi odgovori. Doktor postori vse potrebno, mi obrazloži, kar pač moram vedeti in ne da bi ga prosila, pregleda še ostalo zobovje. Tudi za nasvet morebitnega mostička ga poprosim. Prošnji takoj prisluhne in pove svoje videnje. Vse je končano z veliko mero pozornosti na morebitno bolečino. Asistent

mi izroči potrdilo. »Koliko dolgujem?« vprašam. »Ničesar.« Ali prav slišim? »Seveda prav,« potrdi. »Doktor, a mi verjamete, da prvič po 20 letih odhajam iz zobne ambulante, ne da bi potrebovala denarnico?« Oba se posmejeta.

Hvala. Ne najdem besed, s katerimi bi se oddolžila za vajino prijaznost, naklonjenost in zdravnikovo strokovnost. Pregovor »dober glas seže v deveto vas« res drži.

Lepo in prav bi bilo, da bi bil doktor Simeon in njemu podobni vzgled nekaterim zdravnikom, ki jim takih potrebnih vrednot primanjkuje. **III Terezija Kogovšek, Knežak**

GASILSKO TEKMOVANJE »FIRE COMBAT KNEŽAK«

Fire combat Knežak, tekmovalna disciplina, sestavljena iz gasilskega orodja in opreme, premagovanjem ovir, uporabe vrhne tehnike, prenosa ponesrečenca, vlečenja cevovoda in gašenja, se je odvil v soboto, 13.8.2011, ko se je na postavljenem poligonu pomerilo pet dobro pripravljenih ekip domačega prostovoljnega gasilskega društva.

Ideja o tovrstnem tekmovalstvu se je porodila v zimskih mesecih letošnjega leta, ko sta predsednik in poveljnik samozavestno izzvala društvene operativce na medsebojni »obračun«. Ideja se je prijela in kaj hitro so se formirale ekipe, ki so si tudi nadele bojne vzdevke. Tako so se po mesecih treningov na dan »D« med seboj pomerile ekipe Izzivalcev, Muckov, Srednje kategorije, Težke kategorije in Brez konkurence. Dvojice so bile oblečene v popolno zaščitno opremo za gašenje stanovanjskih požarov, vključno z nadenimi izolirnimi dihalnimi aparati, kar je na vroč poletni dan močno dvignilo temperaturo tekmovalcev, ki so po tekmovalstvu porabili kar nekaj tekočine preden so se lahko ohladili. Naporno tekmovalstvo je spremljala bučna publika in budne sodniške oči,

ki so na koncu zmago prisodile ekipi Izzivalcev. Slednja sta si po koncu oddahnili in z nasmeškom ponovno izzvala ekipe za naslednje leto.

Atraktivni poligon, dobra glasba in pa seveda navijaško razpoloženo občinstvo so bili potrditev dobri prvi izvedbi tovrstnega tekmovalstva. Za naslednje

leto že planiramo razširitev nabora tekmovalcev na sosednja društva, saj opažamo, da smo posredno s pripravo na tekmovalstvo dvignili kondicijsko pripravljenost članov, aktivnosti v društvu, moralo, pripadnost ter nenazadnje družabnost med nami.

Erik Delost, PGD Knežak

Foto: Jaka Fidel

ROMANJE NA PTUJSKO GORO

V ponedeljek, 15. avgusta, na praznik Marijinega vnebovzetja ali veliki šmaren, se je za poln avtobus romarjev odpravilo na Ptujsko Goro k Mariji s plaščem. Na ta dan verniki ne opravljajo dela, nekoč so se vzdrževali celo plesa in veseljačenja. Od leta 1992 Marijino vnebovzetje v Sloveniji praznujemo tako, da je dela prost dan, zato na ta dan kristjani množično romamo k Mariji na znana romarska središča, kot so Brezje na Gorenjskem, Ptujška Gora in Sveta gora nad Gorico. Slovesnosti v čast Materi božji pa potekajo tudi po številnih drugih cerkvah.

Marijini prazniki pa so med nami še posebej priljubljeni. Veliko vernikov še posebej na veliki šmaren roma v Marijina svetišča v želji da jo poprosijo za pomoč ali se ji zahvalijo za morebitne že uslišane prošnje. Ravno ti obiski in prošnje k Mariji dajejo verujočim moč pri premagovanju tegob, ki nam jih prinaša tok vsakdanjega življenja.

Na ta dan duhovnik s posebnim obredom blagoslovi tudi zdravilna zelišča, ki jih v cerkev prinašajo verniki. Ta blagoslovljena zelišča so potem verniki odnašali domov in jih shranjevali s prošnjo, da bi jih božja volja varovala pred ognjem in strelo. Zelišča so mešali tudi v krmo živini in žitno seme. Blagoslov zelišč se je ohranil ponekod še do danes. Ob velikem šmarnu duhovniki obnovijo posvetitev slovenskega naroda Mariji, kar so prvič storili leta 1992.

Lepo vreme je letos še posebej prispevalo k prazničnemu vzdušju tudi romarjem iz naše občine k Mariji pod plaščem na Ptujsko Goro, kjer je mašno daritev vodil mariborski metropolit dr. Marjan Turnšek. Veseli smo, da si je po sveti maši vzela čas in s skupino ilirskobistriških romarjev izmenjal nekaj misli. Žal pa se zaradi velike množice vernikov ni uspelo zbrati celotni skupini romarjev za skupno fotografiranje. Po pravem romarskem kosilu smo si ogledali še zanimivosti na Ptujskem gradu. **III T. J.**

VASČANI JABLANICE IN VRBICE OBUDILI POZABLJENO TRADICIJO

Letošnji shod so vaščani Jablanice in Vrbice obeležili pri ruševinah cerkve Marije Snežne, ki ležijo nad Jablanico, in tako obudili pred tridesetimi leti zamrlo tradicijo ter oživeli cerkvičo, ki je danes prepuščena nemilosti narave.

V 16. stoletju zgrajena poznogotska cerkviča je imela marmornat oltar, kar je bila posebnost, saj so bili oltarji tedanjih cerkva večinoma leseni, letnica 1544 pa zaznamuje prvo stensko poslikavo. Prvotno je bila posvečena sv. Uršuli, nato pa, zaradi nenavadnega snežnega meteža sredi poletja, Mariji Snežni, zavetnici vasi Vrbica in Jablanica. Iz cerkvice ohranjeni kip sv. Barbare in cerkveni zvon sta danes premeščena v kapelico Marije Snežne v Jablanici. Zadnja maša je bila v cerkviči izpeljana v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja, nato pa je potres uničil streho in prekinil dolgo tradicijo. Sicer so vaščani dajali pobude za popravilo, a se je realizacija vedno ustavila pri birokraciji. Vrbičani, ki so bili letos na vrsti za pripravo maše, so se odločili, da jo organizirajo pri cerkviči in v ta namen ob njej postavijo križ, ki ga je med sv. mašo blagoslovil kaplan **Martin Šuštar**. Lesen križ je izdelal mladi domačin **Primož Čekada**, kovinski del križa je delo Lučana Štembergerja, kipec Jezusa je daroval **Matej Primc**, za napis pa je poskrbel **Roman Kirn**. Vaščani so s pro-

Slovesnosti ob ruševinah cerkve Marije Snežne nad Jablanico se je udeležilo veliko domačinov (foto: Petar Nikolić)

stovoljnim delom uredili tudi dostop do cerkvice.

»S skupnimi močmi smo naredili nekaj lepega, povezali smo se med seboj in že to je veliko. Naša želja je, da nas ta križ ne bi ločeval, ampak še bolj povezal in nam dal pogum, da bi obe vasi stopile skupaj in naredile korak dalje pri obnovi cerkve,« je povedala **Manica Logar**, idejna pobudnica za obuditev tradicije in postavitev križa. Obenem

se je zahvalila Občini Ilirska Bistrica in Vaški skupnosti Vrbica ter vsem ostalim, ki so na kakršen koli način pripomogli k postavitvi križa.

Glasovi Jasenskih pevcev so pričarali prijetno nedeljsko vzdušje, ki se je zaokrožilo z bogato zakusko, ki so jo pripravile vaške gospodinje. Vaščani Vrbice in Jablanice upajo, da bodo v prihodnje zbrali tudi dovolj sredstev za obnovo cerkvice. **III Rok Smrdelj**

BLAGOSLOV ZELIŠČ OB VELIKEM ŠMARNU NA SOZAH

Na veliki šmaren obhajamo Marijin vnebohod. Tudi letos se je na Sozah, ki jim domačini na ta dan pravimo male Brezje zbralo veliko romarjev. Nekateri so prišli peš, drugi so se pripeljali. Ponovno srečanje odpre veliko tem za pogovor, srečanje z ljudmi, ki jih poredko vidiš.

Sveta maša, ki jo je vodil kaplan iz Ilirske Bistrice, je bila na prostem pod idiličnima starima drevesoma. Kulturni program smo domačini sooblikovali s KETŠD Alojzij Mihelčič iz Harij. Prav za to priložnost je gospa Jadranka Boštjančič napisala skeč »Kokušje oku« in v njem tudi zaigrala. V mali vasi Soze smo ponosni na dva zala fanta muzikanta, ki raztegneta svoji diatonični harmoniki. Na ta dan ne gre brez blagoslova zelišč in zelenja, ki ga je nabrala in v šopke zvezala članica društva. Razdelili smo jih med romarje.

Ob tej priložnosti bi se zahvalili vsem, ki so karkoli pomagali, da smo se verniki zadovoljni in lepih vtisov vrnili v svoje domove. Zahvala je skupna, saj le s skupnimi močmi prireditev uspe. **III Alenka Dolgan**

INVALIDI NA SV. VIŠARJAH IN V PLANINSKEM MUZEJU V MOJSTRANI

Za Marijin praznik smo letos že dvanajstič obiskali Sv. Višarje, ki so pravi biser naravne lepote s čudovitim razgledom na gorske vrhove in znana romarska pot že od 16. stoletja dalje. Tukaj so zares nebesa bližja!

V popoldanskem času smo se ustavili pri izviru Save Dolinke - Zelenci, na kar nas je pot mimo Aljaževega spomenika pred Mojstrano vodila do Slovenskega planinskega muzeja, ki je bil odprt ob občinskem prazniku Kranjske gore v lanskem letu. Bogata zbirka predmetov s pestro zgodovinsko pripovedjo, raznolikost fotografskega in arhivskega gradiva ter obsežna strokovna knjižnica nudijo obiskovalcem vpogled v množičnost in pomembnost planinske dejavnosti v slovenskem prostoru. Med ogledom smo zasledili tudi fotografije prenesene v elektronsko obliko našega rojaka Bogumila Brinška, znanega planinca, jamarja in fotografa (1884 – 1914). Muzej je res vreden ogleda!

Tudi v jesenskem času bomo nadaljevali pestro društveno dejavnost. Že se pripravljamo na srečanje s težkimi in nemočnimi invalidi ter z jubilanti, ki so ali bodo v letošnjem letu praznovali okroglo rojstne dneve. Vsi ti bodo na srečanje pismeno vabljeni. Prav tako bomo nadaljevali z rekreativno telovadbo. Po

Člani pred vhodom v Slovenski planinski muzej v Mojstrani

željeh članov in članic pa bomo organizirali razne delavnice ročnih spretnosti. V sodelovanju z Zdravstvenim domom Ilirska Bistrica bomo organizirali delavnice za ohranjanje zdravja in osveščanje za zdrav življenjski slog. Pa tudi za jesensko letovanje v zdravilišču dobite vse potrebne informacije v društveni pisarni.

Naši balinarji in balinarke že pridno trenirajo, kajti v letošnjem letu bodo

odigrali še vrsto prijateljskih balinarskih tekem s sorodnimi društvi. Za rekreativno balinanje pa sta letos na razpolago dve balinarski stezi (informacije pri podpredsedniku Branku Hrvatinu). Pa tudi igralci pikada se bodo pomerili na območnem tekmovanju.

Prosti čas pa lahko še izpopolnite vsako sredo s pikadom, šahom ali samo z druženjem ob kavici v društvenih prostorih.

III Jožica Žibert

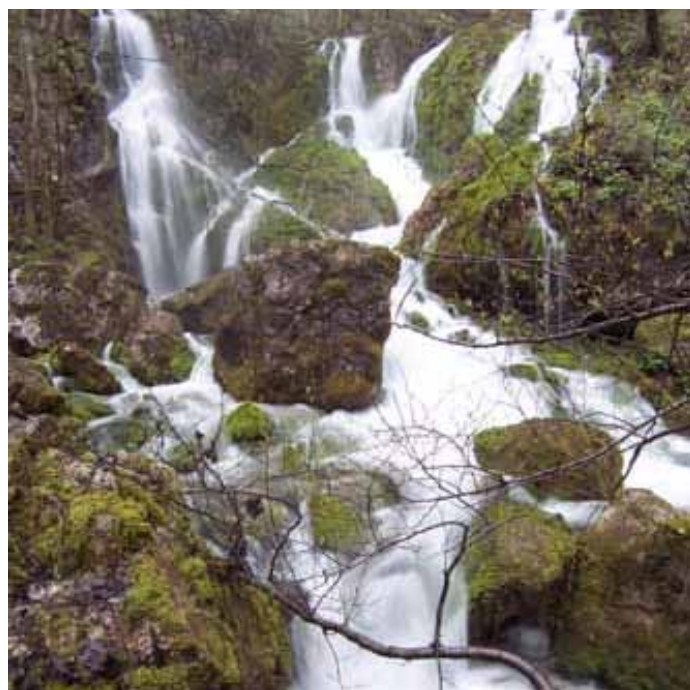
SUŠKA REBER

Suška Rjeber, kot jo domačini poimenujemo, se nahaja v predelu našega mesta, imenovanega Gornji kraj, ki je izjemno bogat z naravno in kulturno dediščino. Tu je mati narava pustila svojevrsten pečat in se tako rekoč poigrala z umetnostjo. To je eden od biserov našega kraja in Občine Ilirska Bistrica.

Reber je znana predvsem po svojih tradicionalnih kristalnih slapovih, ki privro na plan samo ob večji količini padavin zgolj v spomladanskem in jesenskem času, kar priča, da gre za še enega od tod mnogih, za ta kraj značilnih kraških pojavov.

Kot ponosni krajan in občan občine Ilirska Bistrica pa bi rad le to, da bi se tod uredilo samo okolico in postavilo ograjo ter ta delček krasote naše domovine in lepot narave tako naredilo na oko bolj prijetnega in tudi prepoznavnejšega za ljudi, ki si želijo oddiha in sprostitve in ki si želijo ujeti drobtinico naravnega čuda v tako idiličnem kraju, kot je ta.

Narava je naša mati, mi smo njeni sinovi. Spoštujmo jo in skrbimo zanjo tako, kot skrbi ona za nas. **III Patrik Tomšič, študent gozdarstva in lovstva na Višji šoli Postojna**

FESTIVAL NAREČNIH VIŽ V ŠKOFJI LOKI

Babica muoja je zelo fejst žjnska, predvojni letnik 31. Tisti modeli žjnsk so bili še taku specialnu skonstruirani, de mu-aški robausi nejso imeli takrat sž njimi na dolgi rok prou nobjenga minusa in problemu. Je pa drgači uana zelu udarjena na prauce, ku vsje starejše ženice, za razliko vd mjene, k sm na pejsmice. Sm pa punu pejsmic že napisu tut jest po njenih starih štorijah in modrustih nekdanjih dni...

Neko sobotno jutro, ko sem jo peljal v Sežano na pregled k zdravniku in jo čakal v avtu, je zazvonil mobilni telefon. Na drugi strani je bil Grega, basist kvinteta Osminka. Potreboval je besedilo za festival narečnih viž v Škofji Loki. Takoj sem se spomnil na polko Stari cajti, ki sem jo nekoč napisal ravno po babičinih pripovedovanjih. Beseda je dala besedo, Lipičnik Jani pa melodijo, in nastala je nova viža, ki jo je kvintet Osminka prvič izvajal na omenjenem festivalu 10. 6. 2011. Škofjeloški trg je bil kot običajno nabito poln, vreme je zdržalo, druženje po prireditvi pa je tudi lepo in zanimivo potekalo, tako da smo vsi skupaj preživeli še en zanimiv in predvsem glasbeno obarvan večer. **III M. V.**

STARI CAJTI

*Suj cajt so travco na ruoke kosili,
ko v jutru se delu beli je dan,
so puotlej jo kar na ruoke zgrabili,
tja na naš senožjet jo zaman.
Je burja temne oblake prnjlesla,
pa zraven dež je požegnau naš svejt,
je mati naša vsa muokra molila,
a naš uoča začnu je kliat.*

*Kaku, kaku je blu suj cajt,
zdej stari uoča nam povie;
čeprav je vsem nam čudno vsie,
nam šuorja ta grie u srcie.
Kaku, kaku je blu suj cajt,
tah starih dni nazaj ne buo,
z njim u pozabo utone vsie,*

ko uon zaprie oku.

*Suj cajt imejli ladje so korajžo,
živat le zdravu, počasi an prou;
je ta starši učiu najtamlajšo,
pa še srajco je svojo ji dau.*

*Suj cajt so imejli veliko famijo,
blu je duosti otruk tam per hiš,
saz enam prascam so čakali zimo,
a kej duosti nej ostalu za maš.
Sej sklieda bla je prou zmjarej premajhna,
za tulku lačnəh, prestradanəh ust,
a mati zmjarej prou usəm so dejali:
»Je dieleč, oj dieleč še pust.«
Za skromnu pravu ləbejzan, poštenje
nekda j blu je ladem prou usem mar,
biu je šacan takrat učitelj,
še balj duohtar in tudi far...*

PROMOCIJSKA STOJNICA DRUŠTVA »VEZI«

Člani Kulturnega društva Tuščak Bač so v soboto, 25. 06. 2011, na Baču pri Knežaku organizirali prireditev ob dnevu državnosti. Poleg turnirja v balinanju, glasbe v živo in kulturnega programa so organizirali tudi predstavitvene stojnice društev in posameznikov.

V društvu "Vezi" smo se z veseljem odzvali njihovemu povabilu, saj je eden izmed ciljev promocija društva, duševnega zdravja in destigmatizacija duševne bolezni.

Zahvaljujemo se KD Tuščak za povabilo, prijazen sprejem in odličen golaž. Upamo, da se drugo leto spet srečamo. **III Barbara Uljan, dipl. soc. del.**

OPRAVIČILO IN POPRAVEK

V prejšnji številki smo na str. 20 objavili članek z naslovom »Knjiga je pomembna prijateljica tudi poleti«, avtorja Roka Smrdelja, v katerem je prišlo do tehnične napake. Pomotoma je bil odstranjen odlomek, v katerem direktorica knjižnice mag. Damijana Hrabar poudarja, da ima knjižnica Makse Samsa izjemen posluš za občane ter sprejema vse njihove kritike in želje. Uredništvo se za napako iskreno opravičuje. V članku z naslovom »Shod v Podgrajah«, objavljenim v 39. št. Bistriških odmevov, je prišlo do pomanjkljivosti pri navajanju sponzorjev, in sicer so bili izpuščeni Trgovina Kirn, A3 moda, Albert Logar s.p. in Čevljar Toni. Prizadetim se organizatorji shoda in avtorji članka iskreno opravičujejo.

Uredništvo

FOTO UTRINKI

CVETOČA HIŠA

Pravljicne hiške so nam znane predvsem iz pravljic. Prav takšna stoji tudi v naši sredini, ko se peljemo iz Bistrice proti Jelšanam, ob Dolenjskem potoku. Okrašena z neštetiimi cvetovi se ponuja mimoidočim popotnikom. Tu živi družina Vatovec, kjer otroci Anja, Tjaša, Klemen in Matej živijo v sožitju z naravo. Družbo jim delajo kokoši, race in gosi, mala srna, štiri konji, sedem osličkov, številne čebele in štiri krave. Vsi prebivalci male kmetije so se pred kratkim, po petnajstih letih, zelo razveselili tekoče vode in se hvaležno zahvaljujejo občinskim uslužbencem. Seveda - razen gruče račk in gosi, ki se raje namakajo v potoku in uživajo v prelepi naravi. **III Vili Gombač**

KAČA IN DALMATINEC

»V prostem času rad hodim v naravo, kjer včasih opazim kaj zanimivega in to tudi posnamem s fotoaparatom. Tako sem nekega dne našel navadno korenino, ki izgleda kot prava kača, poleg nje pa je kamen, ki spominja na glavo psa dalmatinca,« je pod zanimivo fotografijo, ki nam jo je poslal, zapisal bralec Teo Brožič iz Jasena.

Če se med vašimi posnetki skriva tudi kakšna fotografija z zanimivim motivom, ki bi jo želeli deliti z nami, nam jo pošljite na odmevi@ilirska-bistrica.si. **III**

PRIMORCI BEREMO 2011

Projekt primorskih knjižnic Primorci beremo je največji projekt **spodbujanja bralne kulture za odrasle v Sloveniji doslej**.

Primorske knjižnice bralce nagovarjamo k branju sodobnih slovenskih avtorjev. Letos v branje priporočamo 51 proznih del in 12 pesniških zbirk slovenskih ustvarjalcev. Projekt se je začel 9. junija ter se bo zaključil s srečanjem z znanim slovenskim avtorjem v začetku decembra, na kateri bodo bralci prejeli priznanja in knjižne nagrade.

Knjižnica Makse Samsa sodeluje v projektu Primorci beremo že tretje leto. Tokrat bomo našim članom, ki bodo uspešno zaključili bralno značko za odrasle na zaključni prireditvi podarili pesniško zbirko Obleci me v poljub igralke **Saše Pavček**.

Vabimo vas, da se nam pridružite in sodelujete v tem skupnem bralnem potovanju.

V letu 2010 smo bili veseli vašega sodelovanja in upamo, da se nam boste v letošnjem letu pridružili v še večjem številu.

Primorci, berimo!

Knjižnica Makse Samsa

Knjižnica Makse Samsa
Ilirska Bistrica

ALU-TERMO OKNA, VRATA

- ♦ s termo členom
- ♦ trojno tesnenje

www.aluslav.si

041-544-687

Slavko Smrdelj s.p.
Partizanski hrib 12
6250 Ilirska Bistrica

email: aluslav@gmail.com
fax: 059-052-741

NIZKE GRADNJE NEPREMIČNINSKA AGENCIJA

Če želite **PRODATI** nepremičnino, **KUPITI**, **ODDATI**, **NAJETI** ...
Mi smo pravi naslov

Več informacij: ROLAND Kompan 041 688 663

S svojo usposobljeno ekipo vam nudimo tudi vse storitve na področju nizkih gradenj (izkopi, betonska dela, asfaltiranje, tlakovanje, vodovod, ...)

TEL.: 041 652 769 (Franci) ali 041 682 549 (Marjan)

NOVA ZNANJA – NOVE MOŽNOSTI

Po letošnjem res vročem poletju se življenje počasi vrača v vsakdanje tirnice. Počitniške dejavnosti so marsikoga od nas opomnile na vrzeli v znanju jezikov, računalništva, v uporabi digitalnih aparatov in drugih spretnosti. Sedaj je čas in priložnost, da te pomanjkljivosti odpravimo. Na OE Ljudska univerza smo pripravili tečaje in delavnice s pričetkom v jesenskih mesecih, ki vam bodo pri tem v veliko pomoč.

Vsem, ki šele vstopate v svet računalništva, nudimo 60-urne javno veljavne tečaje **Računalniška pismenost za odrasle**. Tečaji so namenjeni vsem odraslim, ne glede na starost ali izobrazbo. Temeljni namen programa je omogočiti udeležencem kar najboljšo uporabo osebnega računalnika in spoznati prednosti njegove uporabe. Udeleženci spoznajo teoretične osnove računalništva, naučijo se delati z datotekami in urejevati besedila, uporabljati internet in elektronsko pošto. Ob uspešno zaključenem izobraževanju pridobijo javno veljavno potrdilo, s katerim dokazujejo usvojene spretnosti. Ker so tečaji sofinancirani s strani Ministrstva za šolstvo in šport ter Evropskih socialnih skladov, so za udeležence brezplačni. Za tiste, ki osnove že poznate, smo v našo izobraževalno ponudbo vključili program **Računalniško digitalno opismenjevanje**. Na tem tečaju bomo svoje znanje poglobili in se naučili uporabljati računalniško in digitalno tehnologije (npr. interneta, e-pošte, e-uprave, bankomata, parkirnih avtomatov, mobilnega telefona, drugih podobnih digitalnih naprav, e-zdravja ipd).

Glavni cilji programa so:

- spoznavanje možnosti, ki jih ponuja splet,
- spoznavanje dela z elektronsko pošto,
- uporabljeni mobilni telefon in njegove funkcije,
- uporaba storitev e-uprave preko spleta,
- uporaba digitalnih fotoaparata.

Pri pripravi vsebin 50-urnega tečaja upoštevamo želje in potrebe skupine. Tudi ta program je sofinanciran s strani Ministrstva za šolstvo in šport ter Evropskih socialnih skladov in je za udeležence brezplačen.

Iz istih virov se financira tudi program **Usposabljanja za vseživljenjsko uspešnost – Beremo in pišemo skupaj**. Program je namenjen staršem otrok in otrokom v nižjih razredih osnovne šole (prvo triletnje devetletke).

Cilj programa je razvijanje temeljnih spretnosti na ravni, ki ustreza potrebam staršev v vsakdanjem življenju in za pomoč

otroku pri opismenjevanju. Usposabljanje poteka v obliki delavnic, v katerih imajo glavno vlogo starši in otroci. Po govorne, bralne, pisne in računske spretnosti, komunikacijo, aktivno socialne spretnosti ... se oboji podajo preko poslušanja glasbe, prebiranja pravljic, plesa, iger in tudi kuhanja. Vsako srečanje je zaključena delavnica.

Program pomeni za otroka kakovostno popotnico za nadaljnje šolsko delo, saj spodbuja razvijanje njegove samostojnosti, zaupanje v lastne sposobnosti in iznajdljivost pri iskanju potrebnih virov znanja. Staršem pa nudi vso potrebno samozavest, ki jo potrebujejo pri spopadanju z otrokovimi šolskimi strahovi.

Program je za udeležence brezplačen.

Za vse, ki bi radi preživljali sproščene počitnice brez pogovornih zapletov, organiziramo na OE Ljudska univerza **osvežilne tečaje tujega jezika** italijanščine in angleščine. Poudarek 20-urnih tečajev je na konverzaciji in obnovitvi nekoč že usvojenih, sedaj pa nekoliko pozabljenih znanj tujega jezika. Skozi simulacijo vsakdanjih življenjskih situacij oživljamo predvsem govorjeni jezik.

Za tiste, ki se s tujimi jeziki šele seznanjajo, organiziramo 60–80-urne **jezikovne tečaje** na različnih stopnjah. Udeleženi se celostno usposabljaajo za sporazumevanje v tujem jeziku in skladno razvijajo vse jezikovne spretnosti: slušno, govorno, bralno in pisno. Tečaji potekajo dvakrat tedensko po 3 pedagoške ure v popoldanskem času.

Ker pa je mnogo takih, ki svoj čas težko uskladijo z urnikom rednih tečajnih oblik, smo jim namenili **individualno obliko izobraževanja**. Učitelj se tu povsem prilagodi udeležencu, njegovemu jezikovnemu predznanju, specifičnim željam in potrebam. Udeleženec tako lahko zelo hitro napreduje.

V šolskem letu 2011/2012 nadaljujemo s **svetovalnim delom** v okviru Središča za samostojno učenje. Informativno-svetovalna dejavnost v izobraževanju odraslih je ena temeljnih podpornih dejavnosti, ki odraslim zagotavlja:

- pomoč pri odločanju za izobraževanje,
- pomoč pri načrtovanju in organizaciji učenja med potekom izobraževanja,
- pomoč pri načrtovanju vseh nadaljnjih poti učenja in razvoja kariere.

Svetovanje bo potekalo od 14.00 do 16.30 v prostorih Ljudske univerze na OŠ Antona Žnideršiča in sicer:

v septembru: v četrtek, 22. 9. 2011,

v oktobru, novembru in decembru: vsak prvi četrtek v mesecu.

Vsi zainteresirani vljudno vabljeni. Za informativna vprašanja in predhodne najave je svetovalka dosegljiva po tel. s št. (05)721 12 85 ali 031 379 944.

Zaradi prenove **srednješolskih programov** ekonomski tehnik in trgovec pozivamo vse, ki bi program radi dokončali po programu, ki so ga pred leti pričeli, da se oglasijo v pisarni OE Ljudska univerza. Programi so namreč pred iztekom in kasneje bo njihovo dokončanje mogoče le z vpisom v nov program, kar pomeni tudi nove izpitne obveznosti.

Za vse informacije glede programov in prijave smo dosegljivi po telefonu (05 71 45 022) ali po e-pošti (stikssvetomospaz@guest.arnes.si). **III OE Ljudska univerza**

ŠOLSKI CENTER POSTOJNA
VIŠJA STROKOVNA ŠOLA

vabi k vpisu v izredni študij

POSLOVNI SEKRETAR (možnost študija na daljavo)
STROJNIŠTVO, GOZDARSTVO IN LOVSTVO

za študijsko leto 2011/12

Informativni dan za vse tri programe izrednega študija
bo v **torok, 6. 9. 2011, ob 16. uri** v prostorih Višje strokovne šole
na Ljubljanski cesti 2 v Postojni.

Za vse informacije glede študija in vpisa smo vam na voljo
na telefonski številki: 05/721 23 30

in elektronski pošti: vs.postojna@guest.arnes.si

Informacije o programih dobite tudi na naši spletni strani: www.vspo.si

PROGRAM IZOBRAŽEVANJA UNIVERZE ZA TRETJE ŽIVLJENJSKO OBDOBJE ILIRSKA BISTRICA V ŠTUDIJSKEM LETU 2011/2012

Ste upokojeni ali se pripravljate na upokožitev in bi radi svoj prosti čas izkoristili za učenje in izpopolnjevanje? Bi radi v prijetni družbi pridobivali nova znanja za življenje in osebno rast?

Potem se nam pridružite. Univerza za tretje življenjsko obdobje Ilirska Bistrica že 15 let uspešno organizira in izvaja izobraževanje in prostočasne dejavnosti za starejše. **Odprti pa smo za vse generacije**, saj se zavedamo, kako zelo je pomembno medgeneracijsko sodelovanje, ki ga podpira in izvaja tudi naša univerza.

Ne zamudite te enkratne priložnosti.

V študijskem letu 2011/2012, ki bo trajalo od 1. 10. 2011 pa do 31. 5. 2012, bomo organizirali naslednje **izobraževalne vsebine**:

- začetni tečaj angleščine
- nadaljevalni tečaj angleščine
- začetni tečaj italijanščine
- nadaljevalni tečaj italijanščine
- začetni tečaj nemščine
- začetni tečaj španščine
- kulturno klepetalnico
- spoznavajmo svet in domovino
- tega živga vse toka
- etnološko delavnico (praznično leto)
- umetnostno zgodovino
- tečaj računalniškega opismenjevanja odraslih
- tečaj računalniško digitalnega opismenjevanja (uporaba interneta, elektronske pošte, mobilnih aparatov, E-uprava, digitalna fotografija)
- študijski krožek arheologije
- študijski krožek etnologije
- tečaj za kreativno pisanje
- tečaj enigmatike (ugankarstvo)
- tečaj restavratorstva

- tečaj izdelave rišeljeja
- tečaj klekljanja
- tečaj polstenja
- začetni tečaj kitare in
- pohodništvo.

Posamezni program se izvaja, če je prijavljenih najmanj 10 kandidatov. Po dogovoru s prijavljenimi kandidati pa izjemo tudi, če je število kandidatov manjše. Število ur se lahko prilagodi, glede na želje in potrebe prijavljenih kandidatov. Programi izobraževanja in prostočasnih dejavnosti se izvajajo v Ilirski Bistrici. Če bo dovolj prijavljenih kandidatov, pa tudi v Podgradu, Knežaku, Jelšanah, na Pregarjah in v Kuteževem.

Univerza bo v študijskem letu 2011/2012 organizirala tudi različne delavnice, predavanja in krajše tečaje, o katerih pa bodo člani naknadno obveščeni.

Informativni dan oziroma dan odprtih vrat Univerze za tretje življenjsko obdobje Ilirska Bistrica bo v **ponedeljek, 12. 9. 2011, od 17. do 18. ure v veliki dvorani Doma starejših občanov Ilirska Bistrica**.

V tem času lahko plačate tudi članarino, se vpišete v posamezni program in plačate prvi obrok šolnine za študijsko leto 2011/2012. Vpis, plačilo članarine in prvega obroka šolnine lahko opravite tudi v torek, **13. 9. 2011, od 8. do 9. ure**, in v sredo, **14. 9. 2011, od 17. do 18. ure** v pisarni univerze v prizidku Doma starejših občanov Ilirska Bistrica.

V ponedeljek, 12. 9. 2011, bo ob 18. uri v veliki dvorani Doma starejših občanov **srečanje članov** Univerze za tretje življenjsko obdobje Ilirska Bistrica s prvim sklopom predavanj o OBČINI ILIRSKA BISTRICA (Pokrajina in življenje na Bistriškem v preteklosti).

Društvo Univerza za tretje življenjsko obdobje Ilirska Bistrica vas pričačuje. Vljudno vabljeni. **III DUTŽO Ilirska Bistrica**

VROČA TEKAŠKA SOBOTA V ZAGORJU OB SAVI

Na soparno soboto, 6. avgusta, so se trije tekači iz Ilirske Bistrice odpravili na 7. tek po Zagorski dolini. Čeprav so upali, da jim bodo oblaki prinesli vsaj malo osvežitve, se to ni zgodilo in 10.500 m so morali preteči v hudi vročini po razbeljenem asfaltu. Kljub temu so se jim trdi treningi obrestovali in izkupiček sobotnega popoldneva je bilo prvo mesto med moškimi za **Uroša Taksa**. Drugi dve mesti sta si priborila Bojan Vidmar in Jaka Kodrič, **Gregor Kovačič** pa je bil petdeseti. Pri ženskah je prvo mesto osvojila Lucija Voga, drugo komaj 11-letni Karin Gošek in tretje Nataša Aničič Zavašnik. **Manica Radivo** si je pritekla četrto mesto.

Manica in Uroš sta tako odnesla tudi medalji v svoji kategoriji, in sicer za drugo in prvo mesto, Gregor pa je pristal v svoji kategoriji na osmem mestu.

Čeprav se je razglasitev malo zavlekla, gredo vse pohvale organizatorjem za lepo izpeljan tek, ki je organiziran v sklopu Zagorske noči, tako da je dogajanje v mestu zelo pestro. Dobite pa tudi zastoj sladoleđ, ki se v takšni vročini zelo prileže. **III K. Š.**

Gregor Kovačič, Manica Radivo in Uroš Taks

TJAŠA RUTAR PONOVRNO BREZ KONKURENCE

Kolesarke in kolesarji so v soboto, 20. avgusta, odpeljali še zadnje letošnje državno prvenstvo. Pomerili so se na vzponu iz Bohinjske Bistrice na Pokljuko. Vzpon je dolg 13,7 km, med tem pa je treba premagati 750 višinskih metrov po zelo razgibanem terenu. Prvi del vzpona je pretežno položen, drugi del pa vsebuje nekaj kratkih odsekov, kjer cesta doseže tudi 20 % naklon.

Tekmovanja sta se udeležila tudi oba bistriška kolesarja, **Tjaša Rutar** in **Robi Jenko**. Robiju se je žal na polovici proge predrla zračnica in je izgubil možnosti za še en odličen nastop, Tjaša pa se je v ženski konkurenci najhitreje pripeljala do cilja in tako že drugič zapored osvojila državni naslov tudi v vzponu. Med moškimi je bil najhitrejši **Robert Vrečer**. Za Tjašo je to že drugi naslov državne prvakinja v letošnjem letu, saj je konec junija osvojila tudi naslov državne prvakinja v kronometru (posamični vožnji na čas), ki velja za najtežjo kolesarsko disciplino.

Prav gotovo je zmaga dobra popotnica za zadnji del sezone, v katerem jo čaka še precej pomembnih dirk. Najpomembnejši bosta 20. septembra (kronometer) in 24. septembra (cestna dirka), ko bo skupaj s **Polono Batagelj** in **Alenko Novak** prvič v svoji športni karieri zastopala Slovenijo na kolesarskem svetovnem prvenstvu na Danskem. Tjaši iskreno čestitamo in držimo pesti. III

TENIŠKA POPESTRITEV V CERKNEM

Kot vsako leto smo tudi letos člani teniškega kluba Ilirska Bistrica nekaj dni preživeli v Cerknem, in sicer od 13. do 15. avgusta. Namen naših učiteljev je bil predvsem izboljšati tehniko tenisa, pa tudi naše motorične sposobnosti.

Izleta se je udeležilo 12 otrok različnih starosti, naši trenerji pa so bili **Joško Iskra**, **Iztok Perkan** in **Rihard Udovič**. Trenirali smo dvakrat dnevno od 2 do 3 ure, pred začetkom pa smo imeli še kondicijski trening. Teniške veščine smo utrdili in izboljšali z različno težavnimi vajami, ki so nam pomagale na poti do cilja.

Prosti čas, ki smo ga popestrili z različnimi miselnimi igrami, smo preživljali v hotelu Cerkno, uživali pa smo tudi v njihovi dobri kulinariki. Na voljo smo imeli tudi bazen, kjer smo se po napornem treningu lahko sprostili.

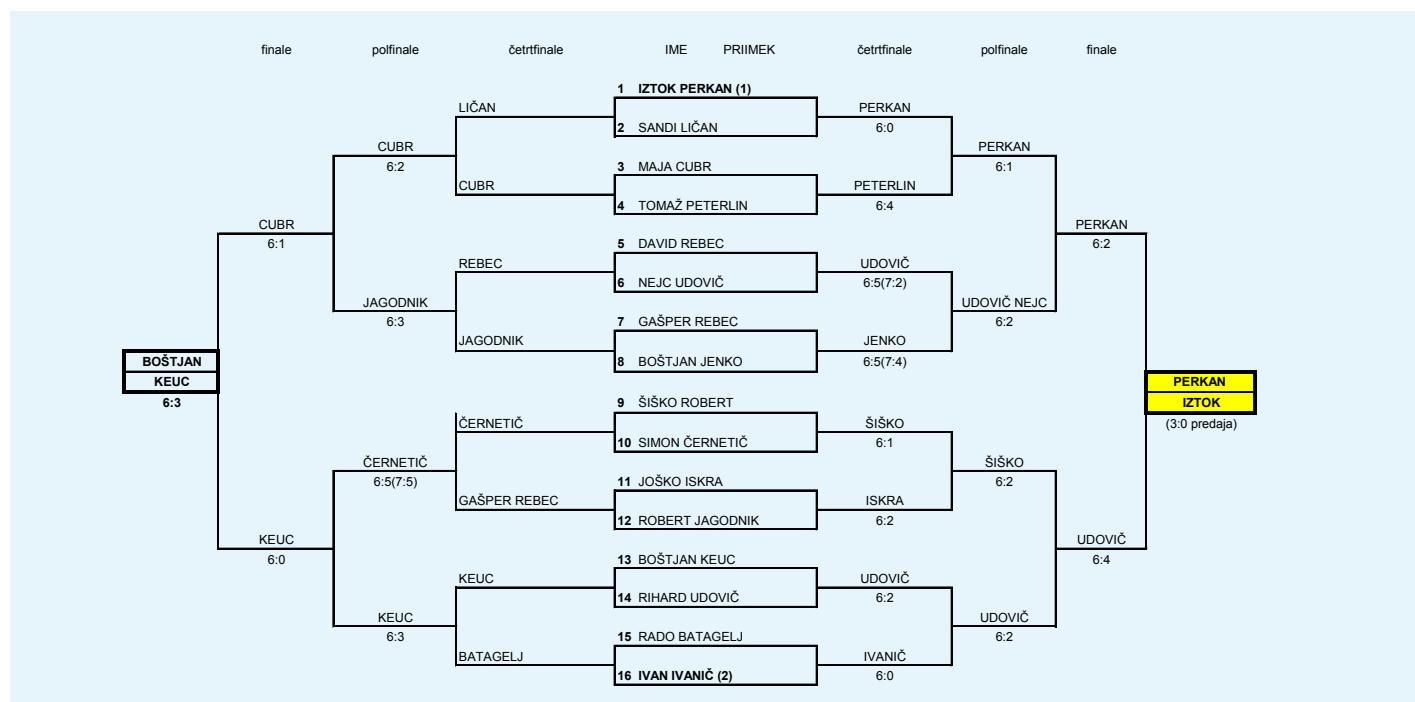
Zadnji dan našega izleta so trenerji organizirali majhen teniški turnir, katerega namen je bil preveriti, koliko smo se naučili v preteklih dneh.

Tako vsi otroci kot tudi trenerji smo se potrudili po svojih najboljših močeh in naš napredek je bil več kot očiten. Bilo nam je zelo lepo in vsi že nestrpno čakamo naslednje leto, ko bomo spet lahko obiskali Cerkno in ponovno v še večji meri izboljšali naše znanje. III **Kristina Šlosar**

TENIS – TURNIR POSAMEZNIKOV

Tenis klub Ilirska Bistrica je v soboto, 25. 6. 2011, organiziral turnir posameznikov. Udeležilo se ga je 16 tekmovalcev, kar pomeni izredno številko za razmere v bistriškem tenisu. Tekmovanje je potekalo tako v glavni kot tudi v tolažilni skupini, kjer so igrali igralci, ki so izgubili prvo tekmo. Videli smo veliko zanimivih tekem, v polfinale turnirja pa so se uvrstili **Iztok Perkan, Rihard Udovič, Robert Šiško** in – največje preseženečje turnirja – Nejc Udovič. Polfinalne boje sta dobila Izток Perkan in Rihard Udovič, zmagovalca turnirja pa je postal Izток Perkan. V tolažilni skupini je 1. mesto dosegel **Boštjan Keuc**, ki je v finalu premagal **Majo Cubr**, edino žensko predstavnico na turnirju. Najboljši tekmovalci so bili nagradjeni s pokali ter praktičnimi nagradami. **III Joško Iskra**

PETI V DRŽAVI, DEVETI V EVROPI

Martin Ceglar iz Ilirske Bistrice se je v maju udeležil državnega prvenstva v modernih plesih, kjer se je v kategoriji *brake dance* – mladinci uvrstil na 5. mesto. S tem si je prislužil vstopnico za evropsko prvenstvo, ki je potekalo od 1. do 3. julija na Danskem. Tudi tam se je odlično odrezal in zasedel 9. mesto. S svojim nastopom pa se je uvrstil še na tekmovanje za svetovni pokal, ki bo konec septembra v Ljubljani.

To je za Martina Ceglarja velik uspeh, saj ga je dosegel že po letu in pol treninga te zvrsti plesa. Martin si je želel trenirati *break dance* že od malega, vendar tega žal v bistriški šoli niso organizirali. Tako je šele lansko šolsko leto pričel obiskovati treninge na postojnski osnovni šoli in se začel udeleževati raznih nastopov in tekmovanj. Po tem uspehu je dobil še večji zagon in bo s treningi nadaljeval v Ljubljani. Čestitamo! **III**

Z ROKO V ROKI DO NOVIH ZNANJ

V tem slogu smo se pripravljali in tudi odpravili v svet po nove izkušnje, v mislih in pričakovanjih, predvsem po prijetne in nepozabne.

Pri praktičnem usposabljanju v podjetju Integridade Lda. na Portugalskem v mestu Lizbona. Podejtie se ukvarja predvsem s pripravo ustreznih modelov in materialov, ki jih oddajajo v testiranje na inštitut za metalurgijo. Spoznali smo se z delovnimi navadami Portugalcev, postopki in načini dela ter izkusili tudi vrsto drugih stvari, med katerimi so najpomembnejše učenje portugalščine, učenje in uporaba angleščine, spoznavanje mladih iz celotnega sveta, spletnje trajnih vezi, stopanje na pot v samostojnost. En delovni dan pa smo sodelovali tudi pri testiranju izdelkov na inštitutu.

Pred odhodom v tujino smo se ustrezno pripravili. Priprava je potekala na različnih ravneh: jezikovni, kulturni in pedagoški. Pripave na odhod in bivanje v Lizboni so trajale vse od septembra, ko smo bili seznanjeni, da smo med dijaki, ki bodo prakso opravljali v tujini, pa vse do našega odhoda sredi noči. V tem času smo se učili jezika, se seznanjali z zgodovino in kulturo Portugalske, zbirali informacije o naši praksi, prejeli različne dokumente in obvestila, predvsem pa komaj čakali dan odhoda.

Potovanje je bilo utrujajoče, saj smo se iz Postojne odpravili z vlakom v Benetke, nato pa od tam dalje nadaljevali pot z letalom. V Lizbono smo prispeli pozno zvečer. Namestili smo se v prijetnem hostlu, ki je neke vrste zbirališče tujih študentov, kjer smo spoznali veliko naših sovrstnikov iz različnih delov sveta. V hostlu smo imeli organiziran zajtrk, ki nam ga je vsako jutro postregla prijazna gospa, medtem ko smo si večerjo kuhali sami.

Spoznali smo veliko novih obrazov, se naučili kuhati in prati perilo, predvsem pa skrbeti sami zase in eden za drugega, skratka »preživeti brez mame«.

Tri tedene se zdi malo ali pa veliko, kakor za koga, za nas so bili to trije prečudoviti tedni samostojnosti, raziskovanja mesta, potovanja, organizacije, učenja in čudovitega druženja. Če imate možnost, izkoristite možnosti programa Leonardo da Vinci in pogumno odkorakajte na praktično usposabljanje v tujino. Izgubiš ne nič, pridobiš veliko! **III Dijaki 3. h/g, ŠC Postojna**

NOVA ROKOMETNA SEZONA V POLNEM ZAGONU

Aktivnosti rokometnega kluba se odvijajo na polno. Članice vestno trenirajo v Ilirski Bistrici pri gimnaziji, odpravile so se tudi na priprave na Rab, kjer so nas pričakali domačini s katerimi sodelujemo že vrsto let. Za tekmovalje v 1. B državni ligi, ki se prične 1. oktobra, še ni razporeda zaradi določenih težav na RZS, vemo pa da bo liga razdeljena na vzhod in zahod, saj je v letošnjem prvenstvu prijavljeno več ekip kot v lanskem letu. V sklopu priprav se bodo udeležile tudi turnirja v Omišlju na otoku Krku, kjer se bodo pomerile z ekipami iz tretje hrvaške lige.

Mlajše selekcije ravno tako delajo s polno paro, starejše deklice so bile na pripravah na Sviščakih, kjer so trenirale in se družile. Zadnji dan so nas obiskali tudi starši in skupaj smo se odpravili na pohod na Snežnik. Na pripravah so dekleta postavila temelje za to sezono, ki bo dolga in naporna, cilji pa so visoki tako v kategoriji starejših deklic kot v kategoriji mlajših deklic.

Kadeti prav tako pridno trenirajo in že komaj čakajo ligo, v kateri bodo pokazali vse svoje znanje. Mlajši dečki in deklice bodo pričeli s treningi v začetku septembra.

V septembru začne tudi VPIS v članstvo rokometnega kluba Ilirska Bistrica in sicer:

- **Deklice 1. do 3. razred - mali rokomet** ob torkih in četrtek od 17.30 do 19.00 ure na OŠ Antona Žnideršiča
- **Deklice 4. do 6. razred - mlajše deklice** ob torkih in četrtek od 17.30 do 19.00 ure na OŠ Antona Žnideršiča

- **Deklice 7. do 9. razred - starejše deklice** ob petkih od 16.00 do 17.30 ure na OŠ Antona Žnideršiča
- **Dečki 2. do 4. razred - mali rokomet** ob torkih in četrtek od 17.30 do 19.00 ure na OŠ Antona Žnideršiča
- **Dečki 5. in 6. razred - mlajši dečki** ob torkih in četrtek od 17.30 do 19.00 ure na OŠ Antona Žnideršiča
- **Dečki 7. do 9. razred - starejši dečki** ob četrtek od 19.00 do 20.30 ure v športni dvorani pri OŠ Antona Žnideršiča

Pridruži se nam tudi ti! **III Rokometni klub Ilirska Bistrica**

Starejše deklice s starši na Snežniku

ZAKAJ NAŠI OTROCI NE FUNKCIONIRAJO, KOT SI ŽELIMO?

19. aprila 2011 je na OŠ Toneta Tomšiča Knežak predavala znana in odlična predavateljica dr. Vesna Godina. Predavanje je bilo organizirano za strokovne delavce in starše vrtčevskih in osnovnošolskih otrok.

Vesna Godina je poslušalcem skušala razložiti, zakaj otroku prijazna vzgoja/šola ne obrodi zaželenih rezultatov ali sadov. Še več, predavateljica je poudarila, da naša prijazna vzgoja prinaša bodoče odvisnike. Razložila in slikovito je pojasnila, kako pomembno je, da otrok ob svojem času (nekje med 4 in 6 letom starosti) preraste, preseže dobo malega otroka in postane velik otrok. Slednji je po funkcionalni odraslosti že podoben odraslemu, odgovornemu človeku. Zato je ta meja tako pomembna. Velik otrok in odrasli morajo namreč početi stvari, ki so PRAV, medtem ko mali otroci delujejo zgolj na nivoju UGODNEGA početja. Vsak normalen otrok se prepovedim in pravilom upira, noče jih sprejeti in upoštevati, saj mu to ne prinaša več ugodja. Vztrajno hoče iti čez vse NE-je staršev in vzgojiteljev. Vendar je ključnega pomena to, da preide to fazo ter razume, da ne ni enako kot ja. Funkcionalno odrasel velik otrok ali odrasel človek sta ustavljiva besedno, torej prepoved z besedico NE zadošča. Če otroku uspe NE spremeniti z določenimi pogoji ali razlogi v DA, se lahko zgodi, da bo v njegovem razumevanju zbledela ta razlika. Otrok, ki vsak ne razume kot da, krši vsa

družbena pravila. Da se to ne bi zgodilo, je izrednega pomena postavljanje mej in kaznovanje za prekršitev. Ni treba, da so kazni fizične, kazni pa mora nujno otroku odvzeti neko ugodje, lahko pa je to karkoli.

Predavateljica je poudarila tudi, da moramo odrasli poznati in upoštevati mišljenje, razvoj in stopnjo razumevanja otroka in se temu prilagoditi. Saj je naše razumevanje nekaj drugega in nič ne pomaga, ko hočemo nekaj privzgojiti. Starši in učitelji smo zavedeni, tako pravi Vesna Godina, s strani države kot kapitalističnega organa družbe. Iz potrošniškega vidika družbi ustreza, da so ljudje čim bolj odvisni in potrošniško aktivni. Zato države ne moti niti, če vedno več mladih postaja odvisnih od trdih drog in če niso kos življenju. Na življenje pa je treba mlade pripraviti: da se bodo zavedali, da je treba delati PRAVE stvari, ne le sebično venomer gledati le nase in na svoje užitke. Treba je imeti moč in biti oborožen tudi za težave. Se znati soočiti z njimi in prerasti miselnost egocentričnega malega otroka, ki verjame v to, da je vse na svetu za to, da njemu služi in je on najpomembnejši in najboljši. Kajti prej sli slej mu bo okolje sporočalo, da to ni res. In to zna »boleti kot svinja«. Zagotovo ne more biti vedno glavni. Zato ni ustrezno, da s pozornostjo vedno nagrajujemo le ali predvsem problematične učence, saj s tem podpiramo njihovo neprilagodljivost in kršenje pravil.

Godina je poudarila, da je otroku koristna t. i. dvotirna vzgoja, kar pomeni tako očeta kot mater. Namesto očeta so lahko v otrokovem življenju prisotni tudi strici ali dedki, vendar pa je pojavnost moškega nujna, kajti moški bi se z vzgojo nujno morali ukvarjati. Pa tudi če ne previjajo ali pogrevajo mleka, morajo pa biti tisti, ki otroku avtoritativno postavljajo mejo in dosežejo, da ločuje med NE in DA.

Vesna Godina je torej poudarila in razložila, kako potrebno je, da vzgojimo in imamo funkcionalno odrasle ljudi – za resnično dobrobit družbe ter zdravje in koristnost posameznika. Godina je poslušalce nasmejala in zresnila, celo šokirala s svojo prepričljivostjo in neposrednostjo. Izvabila je nekaj komentarjev in vprašanj ter mnogo razmišljanja. III

Olga Novak

IZDELALI SMO ROBOSLEDA

Učenci OŠ Antona Žnideršiča smo se konec prejšnjega meseca z avtobusom odpravili na delavnico izdelave robota *ROBOsleda* na Pomorski in tehniško izobraževalni center v Portorož.

Delavnico je vodil profesor Robert Stegel, pomagali so mu dijaki. Učenci smo po navodilih najprej pripravili pripomočke in si ogledali že narejenega robota. Nato pa smo hiteli izdelovati vezje za robota, pripravili smo tudi podlago, preizkusili delovanje vezja in ga na koncu še pritrdili.

Najtežja naloga nam je ostala za konec. To je umerjanje robota. Profesor nam je pokazal postopek, nato pa smo se še sami spravili k delu. Ker nas je čas prehitel, moramo to nalogo dokončati še doma.

Izkušnja je bila zanimiva, čas nam je kar prehitro minil, naši roboti pa so v naslednjih urah v šoli »oživelili«.

Člani tehniškega krožka iz OŠ AŽ

LETNI ATRIJ POPESTRIL POLETNO DOGAJANJE

Prenovljen atrij Doma na Vidmu, ki ga je Občina Ilirska Bistrica letos preuredila za potrebe poletnih prireditev, je bil ob petkih v avgustu prizorišče raznovrstnih kulturnih in družabnih dogodkov, ki so atrij napolnili do zadnjega kotička in popestrili poletno dogajanje v mestu.

Otvoritvenemu etno večeru je tako 5. avgusta sledil zelo dobro obiskan operni večer, v katerem sta obiskovalce navduševala tenorist **Savo Pugel** z ženo **Christine** ob klavirski spremljavi **Ane Dražul**, priznane pianistke z Reke. Mednarodno uveljavljeni tenorist Savo Pugel ima bistriške korenine, že vrsto let pa živi in dela v Nemčiji. Na svoji glasbeni poti je sodeloval s številnimi uglednimi režiserji in dirigenti ter nastopil v različnih opernih vlogah, ki so ga vodile v Berlin, Hannover, Barcelono, Bolzano in druge kraje po Evropi. V Nemčiji je spoznal tudi svojo soprogo Christine, ki je trenutno zaposlena v teatru v Dortmundu, poseben uspeh pa je doživela na znamenitem Wagnerjevem festivalu v Bayreuthu, kjer se je uvrstila v finalni izbor.

Za ta večer sta pripravila zelo zanimiv repertoar znanih opernih arij, samospevov in musicalov, kot so Bizetova Carmen, Leharjeva Lippen schweigen, I Fell Pretty iz znamenite Bernsteinove West Side Story in mnoge druge, s katerimi sta navdušila občinstvo.

Nastopajočim se je za čudovit operni večer zahvalil tudi župan Emil Rojc in jim v spomin na uspešno gostovanje poklonil monografijo občine.

Uspešnemu opernemu večeru je sledil komični večer z uprizoritvijo veseloigre Veselo god godujemo v izvedbi članov dramske sekcije KETŠD Alojzij Mihelčič iz Harij, ki so s humornimi prigodami iz vaškega življenja poskrbeli za sproščeno vzdušje. Zadnja dva avgustovska petka pa sta bila namenjena predvsem mlajšemu občinstvu. Zanje je občina pripravila filmski večer z ogledom mladinske komedije Gremo mi po svoje in animirano popoldne za najmlajše z ogledom risanke Avtomobili 2. III

Operna pevca Christine in Savo Pugel sta ob spremljavi pianistke Ane Dražul navdušila bistriško občinstvo (foto Tomo Šajn)

Prizor iz veseloigre Veselo god godujemo v izvedbi članov KETŠD Alojzij Mihelčič iz Harij (foto Petar Nikolić)

IZREDNO IZOBRAŽEVANJE

Vabljeni k vpisu v programe

Strojni tehnik, Ekonomski tehnik, Strojni tehnik (PTI), Autoserviser, Oblikovalec kovin in orodjar in Tehnik računalništva.

Informativni dan za vse programe bo v sredo, **7. 9. 2011 ob 16.30**, na Šolskem centru Postojna, Cesta v Staro vas 2.

Dodatne informacije na tel. št. 081 601 650 oz. na e – naslovu dolores.kes@gmail.com.

OBVESTILO

Knjižnica Makse Samsa uporabnike obvešča, da so z 31. avgustom zaključili s poletnim urnikom in s 1. septembrom knjižnica deluje z običajnim delovnim časom:

- PON 7.00 – 18.00
- TOR 7.00 – 15.00
- SRE 7.00 – 18.00
- ČET 7.00 – 15.00
- PET 7.00 – 18.00
- SOB 7.00 – 12.00

Pogovor s Tomažem Mahkovicem, besednim in likovnim ustvarjalcem

»ČUDENJE JE KVAS USTVARJALNOSTI«

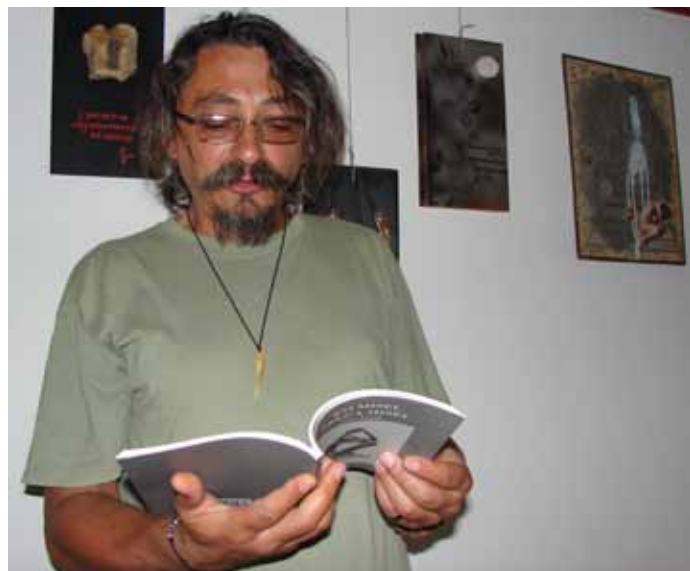
Tomaž Mahkovic je med mlajšo generacijo besednih ustvarjalcev poleg **Patricije Dodič** in **Aleksandra Borenovića** najvidnejša bistriška literarna osebnost. Je izučen kovinostrugar, vendar tega poklica ni opravljal več kot leto, saj ga je življenje popeljalo po drugih poteh. Največ se ukvarja z besedno umetnostjo, poleg tega pa se preizkuša tudi v gledališču (je amaterski igravec in režiser) in likovni umetnosti (za njim sta dve samostojni razstavi grafik). Njegova dela so bila objavljena v najvidnejših slovenskih literarnih revijah.

Leta 2004 je bil uvrščen v izbor devetih finalistov na festivalu mlade literature Urška v Slovenj Gradcu. Tri leta pozneje je prejel drugo nagrado na devetem mednarodnem natečaju haiku poezije, ki ga je organiziralo Društvo Apokalipsa. Ravno tako je leta 2009 prejel posebno priznanje na Linhartovem srečanju v Rogaški Slatini, za avtorstvo, igro in režijo. Od četrtega leta dalje pa do pred kratkim je živel na Vranskem v Savinjski dolini, nedavno tega pa se je preselil v Ilirsko Bistrico in z nami spregovoril o sebi in svojemu delu.

Tomaž Mahkovic piše prozo (Valentin in Venera; zbirka erotične literature – več avtorjev; Stražar, zbirka kratkih zgodb, 2008, založba Litera), poezijo (Vse zvezde, pesniška zbirka, 2002, samozaložba), literaturo za otroke (Uganke in zanke za male in velike otroke, slikanica, 2008, založba Litera), aforizme, recenzije, dramske tekste, poleg tega tudi sestavlja uganke. Veliko dokončanih del čaka na objavo, med njimi roman Bukov svet.

Nedavno tega ste se preselili v Ilirsko Bistrico. Zagotovo ste srečali mnogo meščanov, ki so tarnali nad dogajanjem v mestu. Ali se vam zdijo njihove lementacije upravičene ter kakšno je vaše mnenje o Ilirski Bistrici?

Moje bivanje v Ilirski Bistrici je prekratko trajalo, da bi lahko srečal »mного meščanov«, ki bi tarnali nad dogajanjem v mestu. Seveda pa sem v času tubivanja vseeno ujel na uho marsikaj o tem, da je Bistrica od sveta odrezano mesto, kjer se nič ne dogaja, kjer se kulturi, turizmu in še čemu slabo piše, vendar menim, da je tovrstno jadikovanje soznačnica vseh mest in krajev v Sloveniji, kar kaže na to, da je država skupaj s celotnim državnim aparatom (ki ga, razen redkih izjem, sestavljajo sami mali bogovi: vzvišeni in naduti oblastniki, zapečarski birokrati, lakomni in neskrupulozni politiki, hinavski in brezjajčni uradniki ter še drugi raznorazni šolani bedaki, šolani na račun davkoplačevalskega ljudstva – in ravno tako od njega izvoljeni!, ki ga sedaj ožemajo, privijajo in si ga pokoravajo) pozabila na to, da je v službi državljanov, namesto da ustvarja v državljanih zavest, da morajo oni služiti njej. Vendar to je zgodba, katere preobrat bodo morali zapisati naši zanamci, če bodo seveda hoteli. Kot je res, da je ljudsko negodovanje vedno upravičeno, je tudi res, da ima ljudstvo vedno točno takšno vlado, kakršno si zasluži. In pri tem najbrž Ilirska Bistrica ni nobena izjema. Je pa Bistrica prijetno in mirno mesto s prijaznimi prebivalci, umeščeno v prečudovito turistično privlačno krajino. Govo-

rim o ponikalnem slapu Sušcu, neusahljivi rečici Bistrici, Črni njivah, Sviščakih, jezerih Mola in Klivnik ter vseh ličnih okoliških vaseh. Meni, ki sem človek narave, to dosti pomeni. Seveda pa za prijetno in polno bivanje v nekem kraju le-to ni dovolj. V mestu, kakršno je Ilirska Bistrica, sem nekako pričakoval, da ima svoj dom kulture, da ne rečem gledališče, z utečenimi, tudi abonmajskimi gledališkimi predstavami, koncerti, predstavami za otroke ipd. Vendar tega ni, kar me je nemalo presenetilo. Pogrešam tudi kakšno galerijo, ki pritiče takšnemu mestu enakovredno kot trgovski center, ambulanta ali policijska postaja. Res je, da je v mestu dokaj velika in lepo urejena knjižnica, kjer se občasno dogajajo razstave in druge kulturne prireditve, vendar pa je to, po moji presoji, za mesto tolikšnega obsega, kot je Ilirska Bistrica, znatno premalo.

Voltaire je dejal, da so si vse umetnosti med seboj sestre in druga drugi dajejo moč. Ali bi lahko potegnili vzporednice med literaturo, gledališčem in likovno umetnostjo, torej med tremi vejami umetnosti, s katerimi se največ ukvarjate?

Čudenje. Edina vzporednica med vsemi vejami umetnosti je čudenje. Kdor se neha čuditi, ne more razumeti umetnosti in še manj biti umetnik. »Tu sem zdaj, da bi se čudil,« pravi Goethe v nekem svojem verzu. To je to. Čudenje je kvas ustvarjalnosti. To pa, da nekdo piše, nekdo drugi slika, tretji pleše ipd. je pa predvsem stvar posameznika, njegove hotene ali nehotene širine, želje, slutnje, čutenja in njegove sposobnosti odkrivanja in gojenja talentov, ki jih vsakdo poseduje. Da so vse umetnosti povezane, se še kako strinjam. Kakšno pa bi bilo dramsko delo brez zvočnih efektov, torej glasbe, brez slikarskega pristopa v scenografiji, brez kompozicije? Umetnost prežema naše življenje. Ne vem in ne ukvarjam se s tem, zakaj me poleg pisanja vleče tudi v likovno in odrsko ustvarjanje. Temu se enostavno prepuščam. V mladosti sem se včasih celo malce vznejevoljil ob pomisli, da me je glasbena muza obšla, češ, da se tega, kar slišim v vetru, v šumenju borovcev, v ptičjem ščebetju ipd., ne da zapisati drugače kakor z notami. Da se ne da povedati drugače, kakor le z glasbo. A sedaj vem, da

sem se motil. Za umetnost ni ovire. Ni omejitve. Ni nemogočega. S kakršnim koli ustvarjalnim sredstvom kažemo svoje čudenje in ga podajamo naprej, bomo pri čutečem in čudečem se bitju naleteli na odziv. Kdor pa je zakrnel v svojem čutenju, kdor ne vidi lepote jutranjih svetlikanj rose, barvitosti večernih zarij, mogočnosti bohotnih zgradb, ki jih je zgradil človek skozi vekove in se ne zna čuditi ne lepoti stvarstva, ne vsesplošni človeški neumnosti, temu pa tudi umetnost nima kaj dati. Zame je poslušanje glasbe, ob prebiranju poezije in gledanju slike, kipa ali plesa nekaj tako naravnega, kot je naravno dehtenje sladkobnega vonja ob odpirajočem se popku pisane vrtnice, katere listi šumotljava v sunkih vetra.

V vašem pesniškem prvcu je ogromno motivov iz indijske mitologije in sodobne induške civilizacije. Z vašim dolgoletnim prijateljem Ivanom Borštnerjem ste Indijo tudi obiskali. Zakaj vas je Indija tako pritegnila?

Hm. Spet sva pri čudenju. Zame je Indija neizčrpen vir znanja, modrosti in čudenja. Indija je zibelka naše indoevropske civilizacije, čeprav nas v šolah poučujejo, da se le-ta pričenja s Staro Grčijo. A pustiva to za kdaj drugič. Že od malih nog sem se preko knjig srečeval s čudesi Indije Koromandije ipd., kar me je radovedilo do te mere, da sem pričel brati vse več čtiva o tej deželi. Tako da sem se, preden mi je bilo dano obiskati jo, kar dosti poučil o njej; njeni zgodovini, ljudstvih, verstvih itn. Tam pa sem ugotovil, da mi je indijski svet dosti bližji, kot sem si upal misliti. Zato ni naključje, da je v moji poeziji in pisanju nasploh prisotno dosti indijske (hindujske, budistične, sikhovske in podobne) filozofije. Seveda mi je blizu vsa azijska filozofija, tudi japonska in kitajska, vendar pa je indijska nam Zahodnjakom dosti bližja in razumljivejša. Nekako je bolj »naša«. Indija me je zasvojila s svojo raznoliko pestrostjo življenja, svobodo duha, arhitekturo, prepletom različnih kultur in religij, z naravo in s svojimi neopisljivimi nasprotji. Že ko sva z Ivanom prvič obiskala Radžastan in ga dva meseca okušala v vsej svoji raznovrstnosti, sem vedel, da se bom moral še kdaj vrniti. In sem se. In spet sva pol leta sopotnikovala. Ivan je namreč – tako kot jaz – zaljubljen v to deželo in jo je obiskal vsaj že desetkrat, pa ga še vedno vleče tja, kot vleče tudi mene, kajti Indije se ne da spoznati, lahko jo le po malem okušaš. Nehru je nekje dejal, da je vsaka resnica o Indiji hkrati tudi njeno nasprotje. Zato nekatere že prvi trenutek odbije, da jo domala zasovražijo, druge, kot mene, pa pritegne, da se zaljubijo vanjo. Vmesnosti ni.

Skoraj vse svoje življenje živite kot boem. Od kod črpate moč za to svojevrstno držo?

(Smeh.) Bohemsko življenje je po SSKJ-ju »neurejeno življenje«. Potemtakem je v današnjih časih osemdeset odstotkov Slovencev boemov. Kdo pod milim nebom še živi urejeno življenje, če se vsem nekam mudi, kot da bi bežali? Če vsi po cele dneve delajo in nimajo časa niti za družino, še manj pa zase in svoje resnične potrebe, ki jih ne narekuje znanje, temveč srce ali duša, če hočeš? Seveda, tudi sam se imenujem boem. Ker je to pač etiketa, ki tej moji držbi najbolj ustreza in je ni potrebno kaj prida razlagati. Vendar jaz živim le malce bolj upočasnjeno življenje. Nič drugega. Seveda je to včasih malce nadležno, ker bi vsi radi, da divjam z njimi, ne terja pa to neke posebne moči in pretiranih naporov (smeh).

Vsaj takšnih ne, kot jih terja hlepenje po moči, oblasti, varnosti in kopičenju nepotrebne navlake, ki ji ljudje nadevajo imena, kot so dobrine, potrebe ipd.

Delovali ste v mnogih kulturnih in umetniških društvih. Nazadnje ste se pojavili v bistrškem KUD Literativa, kjer še vedno delujete. Kakšne so vaše izkušnje z delom v društvih?

Hja, stara kulturna društva, ki obstajajo še iz časov prejšnje družbene ureditve, so v večini primerov okostenela (vsaj na podeželju), zato se vsepovsod čuti potreba po novih, bolj specifičnih društvih, kot je na primer literarno. V novonastalih društvih je ponavadi tako, da se prvotno navdušene članov dokaj hitro poleže, ko se pojavijo prve težave, ki jih redki predvidijo; mislim predvsem na finance in birokracijo. Društva so neprofitna, država pa jih obravnava kot kakšne *privatnike*. Prepoveduje jim določene »profitne« dejavnosti, po drugi strani pa naj bi se društva obnašala »tržno«. Kako, po bogu, če pa se pričakuje, da bodo društva na vsaki proslavi sodelovala zastoj, dodeljuje se jim slabo vzdrževane prostore ali se jim jih celo ukinja ali pa se jim jih sploh ne dodeli. Zato se kaj kmalu dogodi upad članov in na koncu ostane le še peščica tistih, ki so pripravljeni delati. Naposled še ti ugotovijo, da za to, da bi delali sami zase, kot se jim na koncu dogaja, ne potrebujejo društva. Društvo zapreti je pa spet z vsako vlado bolj oteženo. V glavnem je to začaran krog. Brez društva te na neki način ni in niti ne smeš javno delovati, vsaj da bi služil, ne. Ko pa odpreš društvo in nekaj narediš, te sicer vsi hvalijo, občinarji bi te želeli na vsaki proslavi itd., denarja ti pa ponavadi ne dodelijo niti toliko, da bi kril vse nastale stroške. V glavnem je tako, da dokler si vsem zastoj na razpolago, je vse redu, ko pa ustanoviš društvo, si pa kar naenkrat moteč element vsem, ki bi ti morali prvi pomagati. Stara zgodba.

In še za konec: Vaš prvi prozni izlet je zbirka kratkih zgodb Stražar, ki jo je leta 2008 izdala založba Litera. Kdaj lahko bralci pričakujemo izid vaših novih del na področju poezije, dramatike in proze?

Uh. Pesmi je v predalu vsaj za tri zbirke. Haikujev in drugih *kratkih* tudi vsaj za dve, pa za eno knjižico aforizmov sem že tudi izvalil (smeh), nastajajo zgodbe, roman je napisan. Vendar ... V samozaložbi ne želim izdajati, ker me to stane preveč napora, denarja in časa. Založbe pa se sedaj čedalje bolj »tržno« obnašajo in bi najraje izdajale le še kuharske knjige, knjige nasvetov tipa »naredi si sam« in pa seveda kakšne vsem državljanom »nujno potrebne« obrazce in formularje, pa seveda vsak mesec kakšen nov učbenik (smeh). Ravno Litera mi je nedolgo tega nazaj umaknila roman iz dvoletnega načrta, čeprav so mi že pred časom objavili njegov odlomek v eni izmed slovenskih literarnih revij, kjer je spodaj pisalo: odlomek iz romana, ki bo izšel pri Literi 2011. In zakaj? Zato, ker jim je država oklestila finančni pritok. Mogoče je to le izgovor, pa se ga bojijo objaviti, ker je tako čudaški in provokativen (smeh). Kaj se ve. Kar se pa tiče aforizmov, dramskih tekstov in poezije – založbe najraje izdajajo že uveljavljenim avtorjem, pa še njim raje ne (smeh). Zato v resnici ne vem, kdaj lahko bralci pričakujejo kakšno mojo novo knjigo. Upam, da kmalu. Vsaj ta roman »Bukov svet« bi rad spravil v svet, saj je že malce kupal na svetlo.

Rok Smrdelj

VOX ILIRICA NA FESTIVALU KOMORNE GLASBE NA GROBNIKU

Tokrat smo se članice dekleškega zbora Vox Ilirica odpravile čez mejo in letošnjo pevsko sezono, ki smo jo pričele z uspešnim nastopom na reviji izbranih slovenskih zborov posameznih regij Sozvočenja 2010 v Krškem, nadaljevale s priložnostnimi nastopi doma in sodelovanjem na reviji Primorska poje letos v Cerknem, zaključile s koncertom v vasi Grobnik na Hrvaškem. V prelepem ambientu starega frankopanskega gradu se je namreč v sklopu dveh koncertov, 3. in 10. julija, odvil 1. festival komorne glasbe, na katerega smo bile povabljene poleg drugih glasbenih gostov. Prvi nedeljski večer je postregel s klavirsko in dekleško zborovsko glasbo, na drugem pa smo se obiskovalci prepustili temperamentnim zvokom tanga. Festival je otvorila priznana dunajska pianistka hrvaškega rodu **Nada Majnarič**. Publika je prisluhnila programski klavirski glasbi Debussyja, Chopina in Liszta. Z odra grajskega atrija so se v nastajajočo noč razlivali zvoki klavirja in v soju odrskih luči in svečk na grajskem stopnišču pričarali čarobno vzdušje. Zbor je nastopil v drugem delu z raznolikim programom, ki smo ga razdelile v tri vsebinske celote. Slovenskim ljudskim in umetnim so sledile sakralne pesmi, zaključile pa smo s priredbami popularne glasbe. Prav zadnje skladbe so ne maloštevilnemu občinstvu dobro ogrele dlani. Zbor je na klavirju spremljala **Snežana Pleše Žagar**. Program obeh koncertov sta zelo domiselno povezovala voditeljica **Barbara Konestabo** in glavni organizator festivala **Zdravko Pleše**, ki se je na prireditvi poleg svoje običajne vloge violinista preizkusil tudi v govorniških spretnostih in celo v plesu tanga. Na drugem koncertu je nastopil kitarist **Igor Starc** skupaj z Zdravkom Pleštom in ostalimi člani godalnega kvarteta »Ensamble Contemporanea 21«, violinistko **Vjekoslavo Miculinič**, violistko **Aned Sngryan** in violončelistko **Tetyano Sklyarenko**. Prisluhnili smo Piazzolovi suiti L'Historie du Tango v izvedbi kitare in violine in prekrasni Pujolovi Suite Buenos Aires za kitaro in godalni kvartet. Oba koncerta sta publiko navdušila, saj

smo nastopajoči pripravili pester in zanimiv program.

Pevke zbora **VOX ILIRICA** **Ana Rozman, Monika Derenčin, Sabina Perenič, Martina Peloz, Sandra Olenik, Marjana Potepan, Meta Kirn, Mateja Hrvat, Alina Morano, Urška Vrh in Tery Žeželj** so zopet dokazale, da so kos vsem izzivom, ki jim jih nalaga

»pevsko poslanstvo«. Seveda pa temu botruje veselje do skupnega ustvarjanja in druženja ter predanost umetniškemu petju, ki jo delim z vsemi enajstimi pevkami zbora in jo po dobrih 25. letih delovanja zbora želim deliti še naprej – s starimi in novo prihajajočimi pevkami. **III zborovodkinja Elena Sedmak**

KUD Literativa in Knjižnica Makse Samsa

vabita na

zaključno prireditev in predstavitev zadnje številke mladinskega

literarnega glasila

VEČERNA DEBATA

ki bo

v četrtek, 28. septembra, ob 19.00 v knjižnici Makse Samsa

Z recitali bodo nastopili: Brigita Grmek, Aleksander Borenović, Patricija Dodič, Tomaž Mahkovic in Maja Turković.

Slavnostni govornik bo slovenski pesnik Ciril Zlobec.

Melodije bo večeru zarisal štajerski kantavtor Dani Bedrač. Vezno besedo bosta tkala Jana Samsa in Rok Smrdelj, na ogled bo fotografska razstava Marka Vidmarja.

FIZIOTERAPIJA V DOMU STAREJŠIH OBČANOV

Fizioterapija je ena od strokovnih služb, organiziranih v okviru zdravstvene dejavnosti Doma. Največji obseg dela predstavlja delo s starostniki, a kot kombiniran zavod imamo tudi mlajše stanovalce. Moja naloga v Domu je vzpostavljanje, vzdrževanje in izboljšanje psihofizične kondicije stanovalcev, s poudarkom na rehabilitaciji po boleznih ali poškodbah.

Fizioterapija je pomemben dejavnik v rehabilitaciji starostnika in se razlikuje od narave dela v zdravstvenih ustanovah. Delo zahteva veliko znanja in izkušenj s področja fizioterapije ter poznavanje gerontologije in psihiatrije. Fizioterapijo predpisuje domski zdravnik.

Večji del fizioterapevtskih obravnav se vsak dan izvaja individualno, v prostorih fizioterapije ali na oddelkih doma, po izdelanem urniku dela. Program rehabilitacije se razlikuje glede na različne bolezni in poškodbe, ki skoraj praviloma spremljajo starostnika in so več ali manj specifične zanj. Zato vsakega stanovalca obravnavamo individualno.

Obravnava je timska, istočasno so obravnavani s strani vseh strokovnih zdravstvenih delavcev, zato je pomemben dober pretok informacij med delavci Doma, pomembno pa je tudi medsebojno posredovanje izkušenj in mnenj. Nepogrešljiv član tima v procesu rehabilitacije je stanovalec sam. Na začetku fizioterapevtske obravnave se sestavi program, ki zajema metode gibanja in fizikalne terapije. Osnovni namen je s čim manj bolečin vzdrževati oziroma vrniti starostniku najvišjo možno stopnjo aktivnosti. Cilje fizioterapije prilagajamo glede na njegove zmožnosti, splošno zdravstveno stanje, starost in tudi realna pričakovanja stanovalca.

Delo poteka individualno ali v skupinah in vključuje različne metode dela, glede na potrebe stanovalca:

- kinezioterapijo (šola hoje, aktivne vaje, razgibavanje ...)
- nevrofizioterapijo
- respiratorno fizioterapijo (dihalne vaje, aplikacija zdravilnih aerosolov)
- fizikalno terapijo
- edukacijo (s poudarkom na vzdrževanju in izboljšanju fizičnega stanja).

Vse metode, ki jih izvajam, imajo skupen in edini cilj – gibanje, z njim pa dosežemo pozitiven vpliv na psihofizično počutje in kakovost življenja naših stanovalcev.

Pri starostnikih stremimo k temu, da bi dosegli samostojnost v vsakodnevnih dejavnostih, dobro komuniciranje ter čim bolj samostojno in aktivno življenje. Številne bolezni velikokrat predstavljajo oviro v procesu rehabilitacije starostnika. Pri takšnem stanovalcu se v obravnavi zaradi vsestranske prizadetosti mnogokrat pojavlja problem sodelovanja, ki pomembno vpliva na potek in izid rehabilitacije.

Zdravje je v poznejših letih odvisno od življenjskega sloga in od našega odnosa do življenja, ki ju pridobivamo skozi celotno življenjsko obdobje. Pozitiven odnos do življenja, skrb za zdravje in veliko gibanja nas lahko pripeljejo do zdrave starosti, ki je čast in privilegij vse večjega števila starostnikov. Staranje ni le skrb kako dodati leta življenju, ampak tudi življenje letom, torej obdržati sposobnosti za čim bolj samostojno življenje tudi v starosti. **III Vlado Mitič, fizioterapevt**

Agrocenter ŽABOVCA

Podgrajska 14, Ilirska Bistrica; tel.št.: 05/ 7118 180

Ugodne cene in pestra izbira:

- vreč za krompir,
- ETERNA posod za kuhanje marmelad,
- mrež za zaščito pred ptiči,
- motornih žag,
- rezervnih delov za motorne žage, olj, maziv,
- cepilcev, vitlov,...

Pestra izbira
PVC posod
za namakanje
sadja,
kisanje zelja,...

RAZLIČNE
VELIKOSTI!

Kozarci in steklenice
za vlaganje + pokrovčki!

VINOTOČ - ugodne cene rdečih
in belih vin!

Minister za zdravje opozarja, da prekomerno pitje alkohola škoduje zdravju.

Delovni čas: ponedeljek - petek: 07.00 - 19.00, sobota: 07.30 - 13.00

ZDRAVJE ZAVSE

Zavod za zdravstveno varstvo Koper
Istituto per la tutela sanitaria di Capodistria

Vsak je svojega zdravja kovač

September 2011

Vojkovo nabrežje 4/a | 6000 Koper/Capodistria | tel. +386 5 66 30 800, fax +386 5 66 30 808 | e-pošta info.zzykp@zzv-kp.si | www.zzv-kp.si

KOLEDAR DOGODKOV

10. september,
SVETOVNI DAN
PREPREČEVANJA
SAMOMORA

11. september,
SVETOVNI DAN
PRVE POMOČI

16. september,
SVETOVNI DAN
OHRANJANJA
OZONSKE PLASTI

21. september,
SVETOVNI DAN
ALZHEIMERJEVE
BOLEZNI

22. september,
SVETOVNI
DAN BREZ
AVTOMOBILA

25. september,
DAN SRCA

28. september,
SVETOVNI DAN
PRAVICE VEDETI

30. september,
SVETOVNI DAN
GLUHONEMIH

NOVICA MESECA

10. september – svetovni dan preprečevanja samomora:

(DUŠEVNA) MOČ PIKE NOGAVIČKE

Vita Poštuvan, Slovenski center za raziskovanje samomora, UP PINT

Pika Nogavička je bila majhna deklica, ki ji je umrla mama, oče jo je zapustil, drugih sorodnikov pa ni imela. Zato je živela sama, poleg tega je skrbela še za različne domače živali. Bila je nenavadnega videza: pegasto dekle z rdečelasimi kitkami in barvnimi nogavičkami.

V njeni anamnezi se najde veliko dogodkov, ki bi lahko bili sprožilci različnih duševnih bolezni. Pika bi lahko bila zelo žalostno dekle, občutila bi tesnobo, bila bi brez energije, izgubila bi zanimanje za stvari, ki so jo včasih veselile. Preveč ali premalo bi jedla in spala, bila bi razdražljiva, bala bi se spoznavati druge ljudi, zapirala bi se vase. Morda bi celo eksperimentirala z drogami ali alkoholom. Lahko bi bila depresivna, želela bi si, da se zjutraj ne bi več zbudila ali bi aktivno razmišljala, da bi svoje življenje končala. Vendar je Pika Nogavička imela voljo do življenja in se je uspešno zoperstavila težkim življenjskim situacijam. Zakaj in kako?

Pika je bila telesno drugačna in močnejša od svojih vrstnikov in od odraslih oseb. Zato je mogoče, da so bili genetski dejavniki in biološka nagnjenost k depresiji ali drugim duševnim boleznim pri njej prisotni v manjši meri.

Biološki dejavniki namreč predstavljajo predispozicijo za razvoj nekaterih bolezni – tudi depresije, vendar se ta praviloma razvije le, če je sprožena z neugodnimi življenjskimi okoliščinami.

Hkrati je imela Pika Nogavička poleg telesne tudi veliko notranje moči – in če na genetiko ne moremo prav veliko vplivati, obstajajo načini, kako krepiti duševno kondicijo. Pika je veliko svoje energije črpala iz aktivnosti, ki jih je počela. Ne glede na nenavaden osebni stil je Pika delala stvari, ki so blizu vsakemu od nas: ukvarjala se je z urejanjem vile Čira-čara, preizkušala se je v peki piškotov, ukvarjala se je s hobiji in športom in skrbela za svoja hišna ljubljenčka, pikčastega konja Alfonza in opico Ficka.

Z aktivacijo preprečujemo in tudi zdravimo depresijo. Čeprav moramo pri uvajanju aktivnosti v naš vsakdan včasih pričeti z majhnimi koraki, je pomembno, da v takih trenutkih prepoznamo prijetne občutke. To nas opogumlja in je v nasprotju s pogostimi mislimi, ki jih imajo ljudje, ki razmišljajo o samomoru, recimo, da ni izhoda za njihove težave, ali da življenje nikoli ne bo boljše.

Naše misli vplivajo na to, kako vidimo situacijo – npr. ker je Pika verjela, da je njena mama v nebesih in da pazi nanjo, ji je bil takšen odnos do preteklosti, kjer si je težke življenjske dogodke osmislila,

v pomoč v vsakdanjem življenju. Pika je, čeprav ji kakšna stvar ni šla od rok, situacije obrnila sebi v prid. Postavila se je zase in se ni ozirala na to, kaj bodo rekli drugi.

Kljub temu pa Piki ni bilo vseeno za prijatelje. Njena sosedin in topla prijateljica Anica in Tomaž sta bila Piki pomembna zaveznika in osebni, ki sta sodelovala pri njenih aktivnostih. Iskreno ju je skrbelo za Piko, to sta ji pokazala in ji pomagala, da se znajde tudi v odraslem svetu. Pika je njuno prijateljstvo cenila.

Socialna mreža je za osebe v stiski zelo pomembna. Gre za ljudi, ki jim zaupamo, ki jim je mar za nas in ki prepoznajo tudi našo stisko. Včasih pomislimo: kaj bi se vpletali, ali: če vprašamo po samomorilnih mislih, bomo osebi dali idejo za tako dejanje. Študije pa kažejo, da so strahovi odveč – če prepoznate osebo v stiski, je najbolj učinkovito, da k njej iskreno pristopite in jo vprašate po počutju in samomorilnih težnjah. Če dobite odgovor o resnih težavah vašega prijatelja, sorodnika ali svojca, mu stojte ob strani in hkrati poiščite strokovno pomoč pri osebnem zdravniku ali drugih strokovnih delavcih. Ne puščajte osebe same in ji pomagajte videti alternativne rešitve težav.

Tako kot bi naredila tudi Pika Nogavička. Zakaj povezujemo preprečevanje samomora z zgodbo o Piki Nogavički?

O samomoru je po navadi težko spregovoriti in ko o njem informiramo širšo javnost, pogosto ostanemo pri statistikah (ki npr. v Sloveniji v zadnjem desetletju kažejo vzpodbuden trend upadanja samomorilnega količnika) ali pri zelo faktografskem načinu poročanja (npr. o znakih samomorilnega vedenja). Pika Nogavička me spominja na veliko zgodb, ki sem jih srečala pri svojem klinično-raziskovalnem delu, kjer smo ljudem, ki so bili brez upanja, ki so sami razmišljali o samomoru ali so se soočali s samomorom svojega bližnjega, pomagali najti moč za soočanje z življenjskimi izzivi. Res je, da je Pika Nogavička literarna junakinja, vendar verjamem, da ima vsak v sebi košček pogumne Pike ... Zato tudi verjamem, da se lahko vsak odloči za življenje.

Včasih nimamo toliko moči kot Pika Nogavička – to je normalno. Vendar če občutite duševno stisko, ki je huda ali traja več kot 10 dni, poiščite strokovno pomoč. Lahko se obrnete na svojega osebnega zdravnika ali na:

- **01 520 99 00** – Klic v duševni stiski (med 19. in 7. uro zjutraj);
- **080 12 34** – TOM - Telefon otrok in mladostnikov (med 12. in 22. uro);
- **080 116 123** – Zaupni telefon Samarijan in Sopotnik (24 ur/dan)

Pišite nam na e-naslov: zdravjezavse@zzv-kp.si

ZDRAVJE ZAVSE 1/2

Zéfa

AKTUALNO

11. september – svetovni dan prve pomoči:

PRVA POMOČ OHRANJA ZDRAVJE

Beisa Žabkar, Območno združenje Rdečega križa Koper

Območno združenje Rdečega križa Koper v letošnjem šolskem letu v okviru preventivnih programov varovanja zdravja izvaja delavnice **TEMELJNIH POSTOPKOV OŽIVLJANJA OTROKA IN OD-RASLEGA TER UPORABA AVTOMATSKEGA DEFIBRILATORJA**. Prebivalce želimo seznaniti s pomenom poznavanja najnujnejših ukrepov prve pomoči za varovanje njihovega zdravja in življenja. Zaradi izrednega pomena poznavanja prve pomoči želimo z delavnicami dopolniti tudi znanja otrok in mladostnikov, ker se po novem pouk prve pomoči ne uvršča več v redni učni program.

Temeljne postopke oživljanja (v nadaljevanju TPO) izvajamo pri osebi, ki je nezavestna (neodzivna), ne diha oziroma ne diha normalno in se ne premika. TPO vključujejo zgodnjo prepoznavo stanja, ki lahko hitro privedejo do nenadne smrti, klic na tel. številko 112, izvajanje zunanje masaže srca in umetnega dihanja, uporabo avtomatičnega defibrilatorja ter ukrepanje pri zapori dihalne poti s tujkom.

Aktivnosti pričnemo že z najmlajšimi v vrtcu, ko jim podamo nekaj osnov tematike, nadgrajujemo v osnovnih in nato v srednjih šolah ter med odraslimi vse do izobraževanj v delovnih organizacijah, ustanavljanj ekip prve pomoči in civilne zaščite itd.

Prva pomoč je neposredna zdravstvena oskrba, ki jo dobi poškodovanec ali nenadno zboleli na kraju dogodka in je opravljena s preprostimi pripomočki in z improvizacijo. Pri prvi pomoči je treba ukrepati naglo, pravilno in v pravem zaporedju. Usoda ponesrečenca je zelo pogosto odvisna od ukrepanja ljudi, ki se znajdejo na kraju nesreče. Za učinkovito pomoč je potrebno znanje.

Namen aktivnosti:

- večja informiranost prebivalcev o pomenu TPO;
- večja informiranost prebivalcev o pomenu uporabe defibrilatorja;
- boljše razumevanje pomena takojšnjega nujenja prve pomoči in TPO;
- dvigovanje ozaveščenosti prebivalcev o pomenu nujenja prve pomoči, TPO in uporabi defibrilatorja.

Ciljne skupine so: otroci, mladostniki, študentje, odrasli, osebe v tretjem življenjskem obdobju.

Rdeči križ Slovenije – zveza združenj je v šolskem letu 2010/2011 organizirala 5. državno tekmovanje osnovnošolskih ekip prve pomoči. Tekmovanje je namenjeno učencem predmetne stopnje osnovnih šol v Republiki Sloveniji. K projektu je letos prvič pristopilo tudi Območno združenje Rdečega križa Koper skupaj z osnovnimi šolami MO Koper. Znanje o prvi pomoči, ki so ga učenci pridobili z usposabljanji na nižji stopnji, je po našem prepričanju potrebno nadgraditi in zainteresiranim omogočiti, da se dodatno usposabljaajo. Njihovo znanje bo vsem še kako prav prišlo, ko se znajdemo v stiski in potrebujemo prvo pomoč drugih.

Dodatne informacije: Območno združenje Rdečega križa Koper, Vojkovo nabrežje 6, 6000 Koper, telefon: (05) 627 81 12, GSM: 051 655 545, faks: (05) 627 11 22, e-pošta: koper.ozrk@ozrks.si.

28. september – svetovni dan pravice vedeti:

PRAVICO IMAMO VEDETI

Liljana Petruša

Dan pravice vedeti obeležujemo od leta 2002. Takrat so se v Budimpešti sestale organizacije civilne družbe iz različnih držav in se združile v organizacijo *Freedom of Information Advocates Network* ter določile 28. september kot svetovni dan pravice vedeti. Na ta dan po svetu potekajo aktivnosti, ki so namenjene opozarjanju svetovne javnosti na pravico biti informiran o zadevah splošnega in javnega pomena ter na pravico pridobivanja informacij javnega značaja brez izkazovanja pravnega interesa.

V Sloveniji je pravica vedeti uresničena skozi temeljno človekovo pravico dostopa do informacij javnega značaja, ki je zapisana tudi v Ustavi RS in omogoča vsakomur pravico zahtevati informacije (dokumente) od pravnih oseb javnega sektorja.

10 načel nevladne organizacije *Open Society Justice Initiative* (vir: IP. 28. september – svetovni dan pravice vedeti. Dostopno na spletni strani <http://www.ip-rs.si/>): 1 Dostop do informacij javnega značaja je pravica za vsakogar. 2 Dostop je pravilo – tajnost je izjema! 3 Pravica se nanaša na vse organe javnega sektorja. 4 Postaviti zahtevo za dostop do informacij naj bo preprosto, hitro in brezplačno. 5 Javni uslužbenci so dolžni pomagati prosiilec pri oblikovanju zahteve za dostop do informacij. 6 Zavrnitev dostopa do informacij mora biti obrazložena. 7 Javni interes ima prednost pred tajnostjo podatkov. 8 Vsakdo ima možnost izpodbijati odločitev, s katero mu je bil dostop zavrnjen. 9 Organi javnega sektorja morajo aktivno in samoiniciativno posredovati glavnino informacij javnega značaja. 10 Za varstvo pravice mora skrbeti neodvisen pritožbeni organ.

Zatorej: vemo, kako kozmetika vpliva na naše zdravje?; vemo, kaj se dogaja na področju gensko spremenjene hrane?; vemo, zakaj so antibiotiki grožnja človeštvu?; vemo, kakšno vodo pijemo?; vemo dovolj o strupenih kemikalijah?; vemo, kakšen zrak dihamo?; vemo, kakšna so tveganja za zdravje ljudi, povezana z nevarnimi odpadki?; vemo ... ? **VPRAŠAJMO. IMAMO PRAVICO VEDETI.**

ALI STE VEDELI?

V tokratni rubriki »Ali ste vedeli?« vam predstavljamo primer dobre prakse s področja informiranja občanov o tem, kako po (skrbeti) za svoje zdravje, ga ohraniti in krepiti. Od avgusta novice Zdravje za vse namreč objavljamo v glasilu občine Ilirska Bistrica **BISTRIŠKI ODMEVI**. K tovrstnemu sodelovanju vabimo tudi ostale občine v zdravstveni regiji Koper.

NAPOVED DOGODKOV

Na ZZZV Koper **15. septembra** pričnemo z izobraževanjem »V ZDRAVJU JE MOČ – VESELO NA DELO«, promocija zdravja in zdrave prehrane na delovnem mestu. Na izobraževanju bodo predstavljene osnove promocije zdravja na delovnem mestu, zakonodaja iz obravnavanega področja, teoretične in praktične vsebine vzpodbujanja, implementiranja in izvajanja zdravega prehranjevanja na delovnem mestu za boljše zdravje, boljšo delovno sposobnost in učinkovitost delavcev. Dodatne informacije in navodila o prijavi najdete na naši spletni strani.

3. septembra 2011 bo v koprski Taverni vseslovenski kongres *Zdravniki za javnost*. Kongres, ki je namenjen širši javnosti, bo obravnaval problematiko srčno-žilnih bolezni.

M. Jelušič

Novice Zdravje za vse so brezplačen mesečnik, dostopen na spletni strani ZZZV Koper: <http://www.zzv-kp.si/strokovni-nasveti-in-priporocila/mesecna-publicacija-zdravje-za-vse/zdravje-za-vse> | Prav tako so novice dostopne v vseh informativnih točkah zdravstvenih domov in bolnišnic v zdravstveni regiji Koper. | Izdajatelj: Zavod za zdravstveno varstvo Koper, Vojkovo nabrežje 4a, 6000 Koper | Odgovorna oseba: Milan Krek | Glavna in odgovorna urednica: Manica Remec | Sodelavci: Liljana Petruša, Boris Kopilović, Milka Tavčar Vujanč | Oblikovanje koncepta: Slavica V. Okorn | Oblikovanje in priprava: SkupinaOpusDesign® | Lektoriranje: Martina Jelušič | Naklada: 1000 izvodov

ALKOHOLIZEM V DRUŽINI (1. DEL)

Včasih so na alkoholizem gledali tako, da so imeli pred očmi samo alkoholika. Alkoholizem pa ni bolezen enega človeka, ampak vse družine, oziroma vseh, ki živijo z alkoholikom. Šele to spoznanje je odprlo vrata uspešnejšemu zdravljenju.

Družina mora biti toplo gnezdo za vzgojo otrok in varen dom za vse člane. Dokler je družina kot celota kolikor toliko zdrava, si zna po vsaki spremembi sama najti novo ravnotežje, da ni ogrožena. Ob najhujših napetostih pa lahko popusti in ravnovesja ne more več vzpostaviti. Ker deluje družina kot celota, vsaka sprememba pri enem članu odmeva na vseh in spremeni celoto. Družinski člani so med seboj povezani z mnogimi čustvenimi prepleti. Čustvene vezi ustvarjajo topel dom, v katerem se človek počuti »doma« – se pravi prijetno in varno. Tu ljubi in je ljubljen, izkazuje nežnost in jo sprejema ter zori kot človek in pili svoj značaj. Čustva in odnosi med družinskimi člani se izražajo v komuniciranju. Razvoj družine se kaže od zrelosti članov v njej. Če so člani čustveno zreli, gre družina naprej, če pa so člani nezreli, se družina začne vrteti v nekakšnem krogu in družinski člani se obnašajo kot v naučeni igri, čustveno ohromijo, pravilna komunikacija se postopno izgublja. Takrat lahko alkoholizem pride v družino kot pogubno neurje. Tako uničuje in razbija najpomembnejša področja zdrave družinske skupnosti. Alkoholik pretirano menjava razpoloženja in pri tem tudi trpijo njegova čustva kakor tudi čustva cele družine. Alkoholik je ljubosumen, sebičen in postopoma izgublja vsako nežnost, zakonski partner pa je razočaran, zagrenjen, jezen, obupan. Družina je polna nezaupanja in sumničenj, otroci pogrešajo varnost, ki jo dajejo samo ljubezen med staršema in urejen dom, ter zato ne morejo zdravo čustveno zoreti.

V alkoholni družini se razbije naravna delitev vlog. Alkoholik se svojih vlog odpove. Če je oče alkoholik, ni več pravi zakonski mož ženi, niti oče otrokom, niti vzgojitelj, niti hranitelj. Mnogokrat ga ni pravočasno domov, ko pa je doma, poležava, spi, se prepira ali celo razgraja, ne skrbi za otroke, za njihovo učenje in vedenje. Zapravlja zaslužek in ne skrbi za gospodarske in gospodinjske potrebe družine. Ne umiva se redno, postaja zanemarjen, ni ga sram, da je tak, ne hodi več z ženo in otroki ven. Do žene izgubi nežnost in jo začne imeti za svojo lastnino in služkinjo. Taka sprememba spremeni povzroči spremembo pri vseh drugih družinskih članih. Mati ne more biti več dobra mati, ker postaja živčna, ker je ob možu alkoholiku razočarana, nezadovoljna. Namesto ljubeče zakonske družice ima do moža alkoholika ponoči vlogo »naivne trape« (kot pravi dr. E. Berne), ki ga pijanega slači, mu streže z večerjo, pusti, da jo žali, celo tepe in z njo spi, zjutraj je v vlogi »maščevalke«, ki mu oponaša in se znaša nanj za sinoči, čez dan pa je »odrešiteljica«, ki ga prosi, svari in roti, naj se poboljša. Seveda mora žena prevzeti v družini tudi vloge, ki jih ima sicer oče.

Tudi vloge otrok so vse razbite, namesto, da bi bili v varnem zavetju staršev, morajo nasilno postati odrasli, mnogokrat starši svojim lastnim staršem, ko tolažijo obupano mater ali pa kot mladoletni skrbijo za hišo.

Delovanje v alkoholični družini izgubi vso pristnost, odprtost in spontanost ter postane nenehno in ponavljajoča se igra z nekaj dejanji: treznost – pitje – maček in to v nedogled. Vsaka družina oboleva, če je v njej alkoholik. Da je bolna vsa družina, je jasno že pri tem, ker se vse življenje v družini suče samo okrog pitja in težav, ki izhajajo iz njega. Vsi mislijo največ o tem, hudo je in trpijo, toda nihče ne ukrene ničesar, kar bi

pretrgalo ta začarani krog. Vsi se nevede in nehote bolešno prilagajajo na čedalje bolj zveržene odnose in v tem je jedro njihove družinske bolezni. Nastaja bolj »bolan« alkoholik ali njegov partner ali pa celo otroci. Seveda vsi mislijo, da je bolan oziroma moten le alkoholik, tak je tudi zunanji videz.

Postopno napredovanje družinskega razkroja zaradi alkoholizma

1. OBDOBJE: Družina problem alkoholizma zanika in si pred njim zatiska oči. Navzven vzdržuje videz vzorne družine.
2. OBDOBJE: Družina skuša odstraniti problem, ki je postal del družine. Ne more ga več nositi v sebi, prekriva si ga pred otroki in v službi. V družbi se oba zakonca ne pojavljata več skupaj, izgubljata prijatelje. Žena postavlja zahteve od alkoholika v treznem stanju, vendar se ta obljub ne drži, zato pride do preprirov. Vendar še ne išče pomoči od zunaj. Žena je pred vsemi v vlogi »mučenice«.
3. OBDOBJE: Družina se razkaja, problem alkoholizma je znan v javnosti in v službi. Žena spozna, da ne bo mogla odvrniti moža od pitja. Sledijo prepiri, grozi z razvezo – včasih odide za nekaj časa. Nekatere žene začno v tem času tudi same piti. V družini je popolna zmeda, oklica pa alkoholika še nima za bolnika in ne izgubi še položaja odgovornosti.
4. OBDOBJE: Žena se skuša preurediti, postane odločna, vzame družinske vaje v svoje roke. Alkoholik v družini živetari kot privesek. Tako vzdušje bo trajalo, dokler neki hujši dogodek ne bo dvignil napetosti, da bo stanje v družini prekipelo: družina se bo razbila ali pa bo ta dogodek sprožil začetek zdravljenja.
5. OBDOBJE: Družina beži od problema. Žena z otroki odhaja od moža. Mož preizkuša vse, da bi preprečil ločitev in svojo osamitev, s skrajnim naporom nekaj časa ne pije. Večkrat je tudi pripravljen na zdravljenje.
6. OBDOBJE: Žena je pripravljena pomagati, ponudi še eno prilžnost za obnovitev družine – če se hoče zdraviti.
7. OBDOBJE: Obnavljanje družine, če je alkoholik pristal na zdravljenje in se vsa družina uspešno zdravi. Obnavljanje družine je težko delo in pri tem mora alkoholik spet zavzeti svoje mesto v družini. To obdobje traja dolgo, saj je trajal tudi razkroj družine dolgo. Pravimo mu rehabilitacija družine.

Žene dolgo mislijo, da jih ima mož raje kot alkohol in ga bodo s svojo ljubeznijo in potrpežljivostjo odvrnile od pitja. Res pa je nasprotno: alkoholik ima čedalje bolj rad alkohol in postaja nesposoben, da bi koga ljubil. S samo ljubeznijo in potrpežljivostjo se pri omamni odvisnosti ne da nič narediti – pač pa z ljubeznijo, osveščenostjo in odločnostjo, potrpežljivost pa je potrebna pri dolgotrajni rehabilitaciji.

Pripoved žene alkoholika:

»Žal dolgo nisem vedela, da je moj mož alkoholik. Ko sem to spoznala oziroma priznala sebi, potem pa tudi drugim, sem videla, da ga je okolica bolje videla, čeprav ni zaradi njega nič trpela in ga je že davno prištela med alkoholike. Le jaz sem si zatiskala oči.«

Več kot na dlani je, da je nujno potrebno zdravljenje vse alkoholne družine. Če zdravimo samega alkoholika, morda dosežemo, da bo abstinitiral in se v marsičem spremenil. Ne bo se pa spremenila njegova družina. Le-ta se mora urejati in sprejemati skupaj z njim. **III Terapevtka Jasmin Tomažič**

PO ZAKLJUČKU UČENJA ŠPANŠČINE V TEMPERAMENTNO ŠPANIJO

Po končanem šolskem letu smo se z učenkami izbirnega predmeta španščine iz 9. razreda na OŠ Notranjski odred Cerknica in z učenkami, ki obiskujejo интересно dejavnost španščine na OŠ Dragotin Kette v Ilirski Bistrici, odpravile na petdnevno potovanje po Španiji. Ogledale smo si pravcat mozaik čarobnosti pokrajine Katalonije in njeno prestolnico Barcelono, ki je **poleg Madrida drugo največje mesto v Španiji**. Tu najdemo znane zgradbe iz časa modernizma, najbolj je poznana veličastna Gaudijeva cerkev Sagrada Familia. Na jugu mesta je četrt, imenovana Sants-Montjuïc, z olimpijskim stadionom in obnovljenim starim pristaniščem Port Vell. Ogledale smo si tudi živahno La Rambla, ulico polno trgovin, kavarn in uličnih umetnikov, sledil pa je še obisk tržnice La Boqueria, znane tudi po imenu Mercat de Sant Josep (Tržnica svetega Jožefa). V mestu je še nekaj stavb, zgrajenih po Gaudijevih načrtih, med njimi je tudi park Güell. Avenija Diagonal nas je privedla na **nogometni stadion CAMP NOU** kluba FC Barcelona oziroma Barça, ki nas je s svojo mogočnostjo očaral. Zvok kastanjet, ritem kitar in flamenko so nas popeljali v pravo špansko doživetje,

Serpentine klop v parku Güell je eleganten kos umetnosti, obenem pa tudi udobno počivališče s čudovitim razgledom na Barcelono. Na sliki od leve proti desni: Manca Verbič, Anja Korošec, Eva Borštnik, Alma Mevc, Sara Rek, Lara Dujc, Eva Možina, Kaja Ujčič, Urša Gombač, Karin Kebe in učiteljica Tanja Jenko

vetje, kamor sodi tudi tipična španska jed paella. Učenke so ob vsem tem dobile prvi vtis o Španiji, njeni kulturi in kulinariki ter imele veliko možnosti uporabiti znanje španskega jezika.

Domov smo se vrnile še bolj navdušene nad pirenejsko deželo, ljudmi, jezikom in vsemi lepotami Španije, ki smo jih bili deležni. **III Tanja Jenko, učiteljica španščine**

ADRENALINSKO SPROŠČANJE

24. 5. 2011 je datum, ki ga ne bom zlahka pozabil. Če pojasnim: na ta dan smo se okoli 14. ure učenci, ki obiskujemo izbirni predmet šport za sprostitev, z vlakom odpeljali v Postojno z namenom, da bi preživeli popoldne v pustolovskem parku. Le-tega se zlahka ne opazi, saj se skriva visoko med drevesi. Ko smo prispeli, smo opravili »šolo« kot pripravo za izvajanje vaj, plezalnih tehnik in uporabo nekaterih orodij, toliko, da smo se naučili zapenjati karabine pri plezanju in drseti po jeklenici. Vreme je bilo ugodno, okolica mirna, mi pa v pričakovanju in polni adrenalina. Lotili smo se plezanja čez ovire, prečkanja in spuščanja visoko na deblih dreves. Vse je bilo zanimivo ter bolj ali manj naporno in utrujajoče. Razgled z višine deset in več metrov je bil neprecenljiv. Časa smo imeli dovolj, da smo preizkusili vse težavnostne stopnje.

Toda kot vsega je tudi časa zmanjkalo in okoli 18. ure smo se odpravili proti železniški postaji, nato pa z vlakom zopet v

Pivko in kasneje proti Knežaku. **III Nitazi Molko, 8. razred**

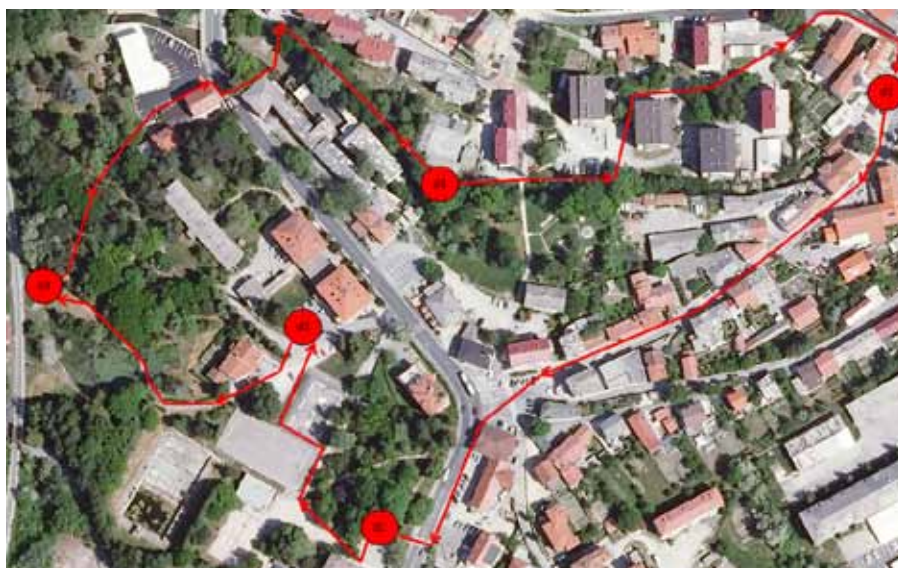

KAJ	KJE	KDAJ	KDO	INFO
Slikarska razstava Danila Gašperšiča	Knjižnica Makse Samsa	Od 1. do 15. septembra	Knjižnica Makse Samsa	05/71 44 188
Fotografska razstava »Trta«, avtorja Tomaža Penka	Bar Pumpa, Knežak	Od 2. septembra do 14. oktobra	Foto klub Sušec	
Predstavitel knjige »Tito in tovariši«, avtorja Jožeta Pirjevca	Knjižnica Makse Samsa	8. september ob 19.00	Knjižnica Makse Samsa	05/71 44 188
Shod v Vrbovem - ples z ans. Osminka in ans. Gamsi	Vrbovo	9. in 10. september	Društvo mladine ŠJRM Vrbovo	
Fotografska razstava Oljka	Knjižnica Makse Samsa	15. september ob 19.00	JSKD Ilirska Bistrica	05/71 44 188
Ogled lutkovne igrice BICI-KLETA za otroke, ki so uspešno zaključili počitniško bralno značko "BRALNI ČRV" in sodelovali pri reševanju poč. kvizov	Knjižnica Makse Samsa	16. september ob 16.30	Knjižnica Makse Samsa	05/71 44 188
Shod v Vrbovem – rock večer in ples s skupino Ne Me Jugat	Vrbovo	16. in 17. september	Društvo mladine ŠJRM Vrbovo	
Kmetijska tržnica 2011	Igrišče ob OŠ Antona Žnideršiča in travnik na Žabovci	23., 24. in 25. september	Občina Ilirska Bistrica in Društvo za razvoj podeželja med Snežnikom in Nanosom	05/71 12 335 05/71 12 315
Zaključna prireditev in predstavitev zadnje številke mladinskega literarnega glasila Večerna debata	Knjižnica Makse Samsa, Ilirska Bistrica	29. september ob 19.00	KUD Literativa in Knjižnica Makse Samsa	041/862 007 Rok Smrdelj
Brkinski kulinarčni večer s Kettejem	Grad Prem	30. september	Kulturno turistično društvo Škant in ostali	070/740 405
Ogled gradu Prem z muzejsko zbirko in Kettejeve spominske sobe	Prem	Ob sobotah, nedeljah in praznikih od 13.00 do 20.00	Občina Ilirska Bistrica	051/674 352 041/307 354

Informacije za objavo v napovedniku nam sporočite do 22. v mesecu za naslednji mesec po e-pošti: odmevi@ilirska-bistrica.si

Vabimo vas, da si v soboto, **24. septembra 2011**, ogledate odprto **regijsko preverjanje usposobljenosti ekip prve pomoči CZ in RKS**, ki bo potekalo v centru Ilirske Bistrice.

Svečana otvoritev preverjanja bo ob **9. uri v parku Nade Žagar** (na igrišču za občinsko stavbo) v **Ilirski Bistrici**.

d1	DELOVIŠČE 1	Parkirišče ob stavbi Sokolskega doma
d2	DELOVIŠČE 2	Garažna hiša za stavbo Občine
d3	DELOVIŠČE 3	Kindlerjev park - jezero ob železniški progi
d4	DELOVIŠČE 4	Park v Prešernovi
d5	DELOVIŠČE 5	Brivnica na Placu
	TRASA	